

LONDON, 24. APRILA 1973.

LETO XXVI. ŠTEV. 406.

DOBRO SO SE POSTAVILI

Izid marčnih občinskih volitev na Koroškem je pokazal, da so imeli slovenski politični vodniki prav, ko so se odločili za samostojen nastop izven tradicionalnih vseavstrijskih političnih strank. Nobenega dvoma ni bilo, da je bilo v danih okoliščinah to zelo tvegano dejanje, ker je bil politični in gospodarski pritisk na slovenske ljudi od strani nemških sodržavljancev zelo hud in volilna kampanja tako umazana, da ji ni para v politični zgodovini Avstrije. Po drugi strani pa je bilo vzdušje med zavednimi slovenskimi ljudmi po vseh dogodkih zadnjih dveh let tako zrelo in zdravo, da bi bilo politično neodpušljivo, če bi to dejstvo prezrli. Pri tem so bili ključno vprašanje predvsem mladi slovenski rodovi, ki so vse do zadnjega časa pokazali tolikšno narodno zavest in pripravljenost na žrtve, da bi bil političen in naroden zločin ignorirati jih. V bistvu je šlo dejansko za to, ali bo slovenska zavest v dovolj veliki meri pretehtala nemški pritisk in slovenski strah pred nemškimi represalijami.

Volitve so pokazale, da se Slovenci niso dali ustahovati: samostojne slovenske liste so prodrle v vseh občinah, kjer so dobile 3908 glasov in 40 občinskih mandatov. Močno so nazadovali socialisti, napredovali pa so komunisti in desničarji v OVP in FPO.

Izid volitev pa je najbrž tudi odkril, da je bila pred kakimi petnajstimi leti verjetno zamujena lepa prilika za samostojen nastop, na katero je tedaj naš list opozarjal in svetoval samostojen nastop.

Ob novi politični stvarnosti postajajo slovenski glasovi vse bolj važni. Trenutno seveda obe večinski stranki tega nočeta priznati, toda ti glasovi bodo tekom naslednjih let zadobili večjo vrednost in težo, če bodo slovenski politični vodniki znali pravilno kanalizirati mlade sile, ki stopajo na politično pozornico, sile, ki postajajo nestrpne in za katere se je bilo bati, da bodo sicer ubrale svojska pota. To bi seveda postavilo redoljubno in demokratično prežeto slovensko manjšino v nesrečno luč in moralno izpodklopalo njihove temelje, na katerih stojijo.

KUPČIJA Z IDEJAMI?

Zadnji ponedeljek v februarju je na občnem zboru goriške Zveze slovenske katoliške prosvete njen predsednik Revd. Dr. Kazimir Humar prvič javno priznal, da obstaja gotov sporazum med gornjo Prosveto in Zvezo kulturno prosvetnih organizacij Slovenije v Ljubljani. 26. februarja je bilo to prvič javno priznано. Predsednik

je ta stik med obema organizacijama opravičil z "enotnim kulturnim prostorom" in neke vrste deklaracijo 5. kongresa Zveze v Ljubljani marca 1969, v kateri je bilo rečeno, da je Zveza prevzela nalogo usklajevalca kulturnih akcij v zamejstvu in nato tudi vzpostavila stike z vsemi slovenskimi kulturnimi organizacijami za mejami. Zveza v Ljubljani je tedaj priznala, da se zaveda "ideološke, kulturne in politične raznolikosti, ki je navzoča v celotnem slovenskem prostoru, vendar pa menimo, da ta različnost ne bi smela onemogočati medsebojnih vezi, sodelovanja..." Dr. Humar se je nato obregnil ob doseganje pojmovanje slovenske kulture, ki so jo in jo prečesto še gledamo skozi strankarska očala, pa zato tudi ljubljanska resolucija iz leta 1969, če se bo dalje uresničevala, zares lahko pomeni prelomnico in mejnik. Prosvetin predsednik je omenil tudi "ne veliko finančno pomoč" iz Ljubljane. Bolje bi bilo, da bi bil v tem bolj jase, kajti titovski viri vedo povedati, da gre za osem milijonov lir.

Prav in lepo, če so v Ljubljani zares spremenili stališče. Vprašanje je, če pri tem ne gre zgolj za taktično potezo Ljubljane, kateri so "katoliški" prosvetarji v Gorici nasledili - ceno za to pa je morala plačati slovenska demokratična politična organizacija na Primorskem, ki je v času najhujšega stalinističnega terorja dvignila prapor Svobode in stala na braniku slovenskih svobodnjaških idealov. Idealov, ki zadnja leta stopajo na Primorskem vse bolj v ozadje in ki so dejansko tudi vzrok sporov med političnimi organizacijami in njih vodniki. Demokrati so mnenja, da se slovenska Demokracija, t. j. njena krovna organizacija ne bi nikdar smela ukloniti in pokloniti rdeči Ljubljani in s tem zatajiti osnovna načela, na katerih je bila osnovana.

Politično vzeto, ničesar bistvenega ne bi imeli proti takim stikom z Ljubljano, če bi Ljubljana z dejanji izpričala, da gleda na skupna vprašanja z drugačnimi očmi in da ji je zares do tega, da nesebično in brez strankarskih ali kulturnih predsodkov pomaga skupni slovenski stvari. Toda temu še zdaleč ni tako, kar dokazuje zatiranje svobodne misli v domovini (idrijske KAPLJE so poslednji primer) in onemogočanje prodaje slovenskega zamejskega ne-rdečega tiska v domovini. Še več: prav v nedeljo, 1. aprila so v Gorici v Katoliškem domu nastopili pevci koroškega zbora 'Jacobus Gallus' s Ciganovo kantato o ustoličevanju slovenskih vojvod pri Gospe Sveti. Rečeno je bilo, da so pevci želeli gostovat v Ljubljani, pa jih ta ni sprejela, nakar so prišli v Gorico. Predsednik dr. Humar žal ni povedal, kaj je bil vzrok tega, toda kdor pozna to Ciganovo kantato, ki povzdiguje Boga in ga kliče na po-★

Zaključek uvodnika na 9. strani

POTREBNA RAZLIKOVANJA - III.

Nedavne režimske spremembe v Jugoslaviji ne gre pavšalno označevati kot povratek v stalinizem (notranje-politično) ali v sovjetsko odvisnost (zunanje-politično). V sedlu je sedaj isto jedro stare garde, ki je pred več kot dvajsetimi leti likvidiralo kominformiste, pred šestimi leti pa odžagalo Rankovića. Začetni komentarji v zahodnem tisku so glede zunanje-politične preusmeritve bili pretirani, glede notranje-političnih sprememb pa površni. (Tako npr. ni bilo dovolj poudarka na ključni vlogi, ki so jo pri prehodu v sedanji reakcionarni režim, posebno novembra in decembra 1971, odigrali Titovi palatinci v vojski pod vodstvom obrambnega ministra generala Nikole Ljubičića. To ni brez pomena že zato, ker je (redna) vojska najbolj centralistična ustanova v Jugoslaviji in ker bi iz nje utegnili priti kak bonapartistični naslednik Tita.) Ta zahodna tolmačenja so sicer prisilila beograjsko propagando v obrambo, obenem pa so ji lajšala protargumente, posebno glede zunanje politike.

Kaj se je spremenilo v notranji politiki?

Vkljub temu, da so se že pokazale težnje po re-centralizaciji politične policije in kmetijske politike, zaostreni partijski režim doslej ni preklical daljnosežnih ustavnih sprememb iz leta 1971. S tem pa še ni rečeno, da do tega ne bi prišlo. V kratkem bo objavljen predlog ("teze") novega konsolidiranega besedila celotne zvezne ustave, ki ga že več kot leto dni pripravlja posebna komisija pod vodstvom Edvarda Kardelja. Primerjava tega besedila z ustavnimi dopolnili, posebno onimi iz leta 1971, bo pokazala ali in v koliko bo sedanji režim spremenil reformirani ustavni značaj Jugoslavije kot zveze suverenih republik (omejene zvezne pristojnosti; ključna vloga nadrepubliškega sporazumevanja na področju zveznih pristojnosti; primat Zbora narodov; demontaža zvezne Udbe; itd.).

Sedanji režim se tudi ni odrekal še nedovršene gospodarske reforme iz leta 1965. Novi ukrepi proti verizni "nelikvidnosti" podjetij bodo, če bodo zares izvedeni, izpopolnili osnovni namen reforme, da mora vsako podjetje stati na lastnih finančnih nogah.

Poleg čistk je doslej otipljivo bistvo sprememb v bolj neposrednem vmešavanju partijske centrale (izvršnega biroja v Beogradu) ne le v državno in gospodarsko upravljanje, temveč tudi v kulturne zadeve. (To slednje je grobo demonstriral kampanjski šef novega režima in tajnik Biroja Stane Dolanc, ko se je vsilil za glavnega govornika na proslavi 25. letnice slovenske Moderne galerije dne 22. januarja). V ta namen posebno glasno uporabljajo nakopičene gospodarske težave: dolgotrajno in visoko inflacijo; neopravičeno bogatenje ("socialno diferenciacijo"), izvirajoče iz privilegiranih položajev

Gornji članek je bil pripravljen že za marčno številko, ki pa smo ga zaradi zakasnitve na pošti prejeli šele ob izidu marčne številke. Ur.

velebank in veletrgovine (predvsem v Beogradu), iz močno razširjenega gospodarskega kriminala in upravne korupcije, itd. navajajo kot posebne razloge za potrebo po "močni roki," brez katere da ni mogoče odpraviti teh gospodarskih razvad in zlorab. Podjetja in druge ustanove je treba prisiliti, da bodo svoje dobave plačevala in dolgove vračala ob dogovorjenemu času; delavski sveti morajo prenehati s prakso višanja plač nad iztrženo vrednost opravljene proizvodnje in dela; narodna banka ne bi smela deliti kreditov po politični (ali drugačni) predizbiri brez proizvodnega ali davčnega kritja; odpraviti bo treba davčno plenjenje podjetniškega dohodka, ki je potreben za financiranje tekoče proizvodnje in za rentabilne investicije; "politične tovarne," ki "poslušajo" s stalno izgubo, ne bi smeli kar naprej reševati z državnimi subvencijami. Ta osnovna pravila odgovornega gospodarskega ponašanja so bila cilj gospodarske reforme leta 1965, pa niso bila dosledno uveljavljena niti po padcu Rankovića. Sedaj pa z njimi upravičujejo zaostreni režim partijske oblasti.

Primerjava med Hrvatsko, Srbijo in Slovenijo

Pri analizi sprememb tudi ni spregledati, da so začetne čistke na Hrvaškem bile dokaj ostrejšje in razsežnejše kot poznejše v Srbiji ali Sloveniji. Dočim so Tripalo in drugo vodilni ljudje, ki so bili odžagani z oblasti na Hrvaškem, bili naknadno tudi izključeni iz partije, se to n. pr. Nikeziću in Kavčiču dozdej ni pripetilo. Slišati je celo razlago kot da so spremembe v Srbiji le bolj navidezne, da je npr. Nikezićev naslednik Vlaškalić komaj manj "liberalen" kot njegov prednik in podobno. Na drugi strani pa je znano, da so čistke v Srbiji sledile ostrim sporom v partijskem vodstvu. Tudi je v Srbiji močan pritisk na kulturnike in filozofe.

Tudi za Slovenijo so govorili, da je npr. Kavčič zares prostovoljno odstopil, kar naj bi bil znak, da so tudi tam spremembe bile brez večjega pomena. Na razširjeni seji sekretariata slovenske partije pa je njen novi tajnik Franc Šetinc v zvezi z "odstopi" Staneta Kavčiča in Toneta Kropuška ponovno poudaril, da so s tem "obračunali s nasprejemljivimi stališči o vlogi Slovenije v Jugoslaviji in v svetu", nato pa še dodal, da on "zahteva", naj ima tudi "vsaka občina svojo 29. sejo," kar naj bi pomenilo, da bi tudi v Sloveniji bilo treba čistko razširiti po hrvaškem vzorcu. Bolj na tiho je medtem "odstopil" tudi Niko Kavčič, generalni direktor Ljubljanske banke, kjer se zbira in plasira slovenski kapital.

Kulise in stvarnost

Slika dejanskih sprememb torej še ni povsem jasna. Ni pa dvoma o novih "samoupravnih" okvirih. Po dvajsetih letih zatrtjevanega "delavskega samoupravljanja" sedanji režim kar naprej preplavlja deželo z propagando o potrebi prenosa gospodarstva, "negospodarstva" in vse oblasti v "neposredno" samoupravljanje "delavskega

razreda", v gospodarstvu in "negospodarstvu" naj bi se ta čudež dogodil oz. dogajal prek improvizirane atomizacije obstoječih podjetij v neke meglene "temeljne organizacije združenega dela" (TOZD), v oblastvenih središčih občin, republik in Zveze pa prek nekih "del gacij" iz tisoč in ene TOZD. Za korporativno integracijo in notežje pa naj bi poskrbeli preurejeni organizaciji Gospodarske zbornice in Sindikatov. Tako se zdaj partijski ideologi in propagandisti ukvarjajo s slikanjem teh korporativnih piramid, ki naj bi kot nove Potemkinove kulisle prikrivale resnično stanje stvari. (Manjka samo še, da bi pridobili kakega cerkvenega sociologa, ki bi proglasil, da je ta papirnati ultra-korporativizem v duhu Pijeve okrožnice "Quadragesimo anno.")

DR. OTON AMBROŽ : MIR S ČASTJO

Pomen takega miru je Predsednik Nixon pojasnil pred parlamentom Južne Caroline: Ameriki je uspelo s svojimi zavezniki preprečiti, da bi komunisti s silo (kako pa drugače!) zasedli Južni Vietnam. Poudaril je, da je to edinstveni primer nesebičnega žrtvovanja enega naroda za drugega v vojni.

V "aktu" pariške konference, ko so vse velike sile, vključno Rusija in Kitajska, potrdile vietnamsko premirje, so stvarno de-amerikanizirale ta konflikt. V njem je kar petkrat poudarjena pravica južnovietnamskega naroda na samoodločitev, kar bi morala biti temeljna pravica vsakega naroda; ker na njej temeljijo vse ljudske pravice sploh. Zastopniki komunističnih držav so to gladko podpisali, dasi to pravico razlagajo dialektično.

Na drugi strani pa govorijo komunisti o zmagi, kar seveda ni res. Zavezniških sil niso mogli premagati kljub vsej ruski in kitajski pomoči. Rusi so jim dali najnovejše oražje, ne pa tako, ki bi ogrozilo Sedmo ameriško brodogradnjo, ker Moskva ni hotela iti v konfrontacijo z Ameriko tako daleč.

Največji njihov politični neuspeh je pa v tem, da jim ni uspelo pridobiti simpatije lastnega naroda na jugu. Vietnamizacija, to se pravi proti-komunistični odpor, je uspel nad pričakovanjem. Ob priliki svojih dveh velikih ofenziv leta 1968 in 1972, so računali predvsem na splošno vstajo, do katere pa ni prišlo. Nasprotno, kar 10 milijonov beguncev (Južni Vietnam ima 18 milijonov prebivalcev) se je umaknilo pred "osvoboditelji" iste narodnosti. Komunisti so se maščevali s terorjem, ki je že dosegel genocid lastnega naroda. Samo v bivši prestolnici Hue, ki so jo držali nekaj časa, so odrezali vratove ali kar žive vrgli v grobove več kot štiri tisoč moških, žensk in otrok. Žrtev je bilo dvakrat več (spomnimo se le na domače geslo "žrtve morajo biti!" kot ob priliki zadnjega ameriškega bombardiranja Hanoja in Haiphonga. Ali se potem čudite, da narod na jugu obmetava s kamenjem komunistične člane komisije za premirje, kjerkoli jih zagledajo? Bratomorna vojna traja tam s presledki že kar 25 let.

Vendar pa Južni Vietnam ni več enotna celota kot je bil poprej, ločen od Severnega Vietnama z demilitarizirano zono. Na jugu sedaj kar mrgoli "leopardovih

Bolj važno je, kaj bo za temi "samoupravnimi" kulisami. Ali bo ohranjeno konfederalno jedro predlanskih ustavnih sprememb? Ali bo tokrat izvedena odlagana gospodarska reforma? Ali bodo pravočasno rešili družinske kmetije, ki so za gorato obmejno Slovenijo življenskega pomena? Ali bo poleg te nujne prioritete Slovenija kot del dolgoročnega programa svojega razvoja končno uvedla splošno demografsko politiko resnega družinskega varstva in skrbstva? Ali bo Slovenija pripravljena na nove nevarnosti, ki jih utegne sprožiti dokončni odhod Tita? To so poglobitna vprašanja, ki sedaj čakajo na odgovor.

peg", kot jim pravijo. To so področja pod oblastjo Vietkonga, zasedena po gerilcih, ki pa se ne bi mogli obdržati brez prisotnosti vojske Severnega Vietnama, kar ves svet vidi in ve, le komunisti tega ne priznajo in niti ni omenjeno v sporazumu o premirju. To taktiko "osvojenih področij" so uresničili kitajski komunisti že v tridesetih letih tega stoletja, posneli so jih potem jugoslovanski komunisti, tako da nam je pomen teh "peg" predobro znan iz lastne domače izkušnje.

SVETOVNI POMEN VIETNAMA

Komentatorji svetovnega tiska so popolnoma prezrli ogromni vpliv vietnamske vojne na politiko Pekinga in na splošni položaj v Aziji. Ko se je pričela leta 1965 širokopotezna ameriška intervencija, je bil največji del kitajskega komunističnega vodstva mnenja, da bo kitajska intervencija potrebna tudi tu, kot je bila v Koreji. Ta pa naj bi bila učinkovita le v sodelovanju z Rusijo. Temu se je Mao Tse-tung in njegov "glavni stan" uprl (to ni bil ne Politbiro ne CK KPK) in je priporočal le pasivno vlogo. To je pospešilo tako-imenovano kitajsko kulturno revolucijo, ki sem ji pripisal več kot vsi avtorji v tej zadevi tudi čisto čisto anti-ruski pomen. Medtem se je zbralo na kitajski meji več kot 40 sovjetskih divizij v polni vojni opremljeni, pripravljene za konvencionalno ali tudi atomsko vojno. Tako je prišlo do kitajsko-ameriškega zblizanja, ki je naperjeno proti vsaki ruski nevarnosti in iskanju hegemonije v Aziji. V takem položaju tudi vsemogočim Rusom ni bilo do tega da "tjeraju mak na konac," kakor pravijo naši južni bratje.

Isto leto, pod istim vplivom, je bil docela uničen indonezijski komunizem, najmočnejši v svobodnem svetu, ko so nacionalisti uspeli preprečiti načrte za državni udar s kitajsko pomočjo, ki so mu pravili "gestapu" (malajski akronym.)

V Južnem Vietnamu sta sedaj dve vladi; legalna vlada v Saigonu ne prizna vlado Vietkonga in formalno vice versa. Ostanek predsednika Thieua na oblasti je bil še pred zadnjim ameriškim bombardiranjem anatema za Severni Vietnam. Tako so komunisti morali priznati Saigonsko vlado de facto, saj se z njo pogajajo v Parizu

za sestavo bodočega Narodnega sveta narodne sprave in sloge, ki naj bi razpisal volitve kot podlago za sestavo bodoče skupne vlade; naloga se zdi tako težka, kakor spraviti skupaj ogenj in vodo. Ravno v tem leži ameriški uspeh. Bilo je potrebno totalno bombardiranje Severnega Vietnama in miniranje luk, da so domači komunisti na to pristali, ko sta jih Moskva in Peking vendarle pustila na cedilu zaradi višjih interesov mirnega sožitja med velikimi silami.

Res je, da bi lahko imela vlada Južnega Vietnama dosti širšo pluralistično podlago. Tako pa je na žalost preveč 'nevtralcev', enih ki so za resnični večstrankarski režim medtem ko so drugi "koristne budale" komunistov, ki bi podpirali njihov prevzem oblasti za večne čase. Pri pogajanjih med obema vladama iste države so ti "nevtralci" najbolj kočljiv problem.

Pokojni Ho Či Minh, nekdanji agent Kominterne v Šangaju, ustanovitelj indokitajskega komunizma, je imel vedno pred očmi, da bodo komunisti nasledili francosko kolonialno upravo v vsej Indokini in ne le v enem delu. Sedanja razdelitev na štiri države je nastala po prvi indokitajski vojni leta 1954. Zaradi tega popolnoma drži tako-imenovana domino teorija. Če pade Južni Vietnam v komunistične roke, potem je tudi usoda Laosa in Kambodže zapečateni, ali pa obratno, če bi se to zgodilo v teh dveh državah.

Ni čudo, da so komunisti ves čas druge indokitajske vojne grdo izrabili 'nevtralnost' sosednih držav. V gorskih dolinah vzhodnega Laosa tečejo slovite Ho Či Minhove "steze", po katerih Severni Vietnam stalno dobavlja vojsko in oborožitev za jug. Ko je bil Princ Sihanouk še gospodar Kambodže, je služila njegova glavna luka ves čas istemu namenu. Šele predsednik Nixon se je odločil napasti to gadje gnezdo z dvema ofenzivama, ki sta pa le delno uspeli. Invazija Severa pa ni prišla v poštev zaradi političnih preudarkov.

KONCA NI VIDETI

Kljub premirju se bodo borbe v Južnem Vietnamu nadaljevale, čeprav v dosti zmanjšanem obsegu, ker gre komunistom za tem, da razširijo čimbolj "leopardove pege", pa tudi Saigonska vlada brani svoje položaje, čeprav vlada nad največjim delom prebivalstva, ki je koncentrirano v mestih. Položaj v Laosu je še bolj neugoden kljub tudi tam formalno doseženemu premirju. Pathet Lao-u je uspelo namreč medtem močno razširiti ozemlje pod komunističnim nadzorstvom. V Kambodži pa se vojna nadaljuje, ker ima republikanska vlada opraviti z več pro-komunističnih frakcij.

Druga indokitajska vojna se je z gornjo izjemo formalno končala brez zmage komunistov tudi zaradi rusko-kitajskega razkola. Če ga ne bi bilo, Amerika verjetno ne bi uspela, ne da bi tvegala še dosti več. Rusija je stalno predlagala Kitajski "skupno akcijo", ki jo je pa leta odklonila in je delala neverjetne ovire prevozu ruskega orožja skozi kitajsko ozemlje, o čemer obširno pišem v svoji knjigi, vse podprto iz komunističnih virov. Kitajci so zadržali včasih tedne in mesece rusko orožje in municijo, jeli sploh niso izročili, ali so jo zamenjali s svojim, ali pa so kar označbe v ruski cirilici zamenjali z

mandarinskimi simboli. Med kulturno revolucijo je celo padlo del ruskega orožja v roke raznih frakcij, ki so se borile v državljanski vojni; to je namreč, kar je bila kulturna revolucija.

Razkol je največ pripeval k temu, da načrti malih imperijalistov v Hanoju niso uspeli. Rusi jih sicer močno podpirajo, namreč sremljenje po njihovi dominaciji nad vso Indokitajsko, kar bi bilo isto kot ruska dominacija. Temu se Kitajci odločno upirajo, ker želijo ohraniti tri indokitajske države, ki niso ne pod dominacijo Hanoja, ne Moskve.

Premirje je krhko pravega miru pa sploh ni. Težko je verjeti, da bo Hanoi miroval. V tem primeru kršitve premirja je pariški "akt" predvidel neke nedoločene ukrepe. Novo pariško konferenco s sodelovanjem vseh velikih sil pa bodo zopet sklicali le v dogovoru med Združenimi državami in Severnim Vietnamom, ali če to zahteva šest podpisnic. Ameriška pomoč Hanoju, ki je zaenkrat nepopularna med ameriškim ljudstvom in kakor tudi v Kongresu, naj bi tudi prispevala k miru.

Nadaljni razvoj bo v veliki meri odvisen tudi od ruskega stališča, kajti ne le Amerika ampak tudi Kitajsko sta za mir na velikem južnoazijskem polotoku. Prišli smo že tako daleč, da je Kitajski dobrodošla ameriška vojaška prisotnost v Tajski, Južni Koreji, Japonski in Filipinih. Sedmo brodovje na Tihem oceanu pa je najboljša zaščita proti kakršnimkoli ruskim naklepom na glede na propadli "proletarski internacionalizem."

PO KOROŠKIH OBČINSKIH VOLITVAH

"Za narodni svet koroških Slovencev nikoli ni bilo vprašanje, da bo podprl samostojne slovenske (občinske) liste. Kajti samo občinski možje, izvoljeni na samostojnih slovenskih listah lahko neovirano zagovarjajo vse interese svojih volilcev. Ne veže jih noben strankarski diktat. Slovenske liste so nastopile s pametnim, dobro premišljenim načrtom, z zahtevami, ki morajo biti zahtevne slehernega občana. Občin je bilo 19, dobili smo 3908 glasov in 40 mandatarjev", komentira NAŠ TEDNIK izid občinskih volitev na Koroškem 25. marca. "Številčno najmočnejši uspeh je dosegla Enotna lista v Pliberku, ki je dobila 883 glasov in 7 mandatov (socialisti 8 in klerikalci 9, drugi 3). Psihološko zelo važen uspeh pa si je izvojevala Volilna skupnost na Djekšah, ki ji je 41 glasov zagotovilo zastopnika v občini. Tu je treba pomsiliti še na posebej naostreno vzdušje v tej občini na skrajnem severnem koncu slovenske zemlje."

Sporočilo naročnikom v Argentini

Naše cenjene naročnike v Argentini obveščamo, da je naročnina (zapadla in tekoča) plačljiva po tečaju, ki je v veljavi v trenutku plačanja naročnine. Naročnine za nazaj ni mogoče poravnati po tečaju, ki je veljal v minuli dobi. Z ozirom na hitro menjajoči se tečaj, je to pač edino možna rešitev. Prosimo upoštevanja.

Uprava

V bolnišnicah v Sloveniji leži od vseh bolnikov en odstotek zaradi zastrupitve z zdravili, 15% pa zaradi nezadelenega delovanja. Predlagajo, da bi bilo treba najti zdravilo za ali zoper zdravila...

Kranjski kalupi tudi za Primorsko?

Kot odmev na del stavka v goriškem KATOLIŠKEM GLASU je tržaški NOVI LIST prinesel hrupno pismo nekega krščanskega socialista. Besede v KATOLIŠKEM GLASU so naslednje: "smo povedali resnico tudi o Stalinu, ko je bil ta še idol številnih krščanskih socialistov..."

Sam nisem navedenim besedam posvečal kake posebne pozornosti, toda sedaj po izpadu v NOVEM LISTU se mi zdi, da je stvar zadela v živo in sprožila celo razpravo o razmerah iz stare in iz nove Ljubljane. Le - te po nepotrebnem povzročajo mnogo prerekanja in preprirov tudi na Primorskem, o čemer priča tudi omenjeno pismo krščanskega socialista v NOVEM LISTU, ki ljubljanske in kranjske razmere preprosto posplošuje na celotno slovensko raven.

Ta posploševanja so že vsakdanja praksa. Klerikalno begunstvo s Kranjske se razpisuje o Domobranstvu kot o "slovenski" narodni vojski; komunistična Ljubljana o izdaji (?) "slovenske" Cerkve. In še kaj podobnega. Naj o tem, kaj in kako je bilo, sodi zgodovina. Eno pa se da z gotovostjo trditi: ne gre za "slovenske", gre le za posebne razmere v predvojni Ljubljani, medvojni okupirani ljubljanski pokrajini, skratka o ljubljanskih razmerah, o celo zelo majhnem delu slovenskega ozemlja, pa naj nosijo tamkajšnje strukture kakršnakoli ime na že.

Štajerske, koroške ali primorske razmere so bile bistveno drugačne, toda nič manj slovenske. Za Primorsko je partizanska vojska bila zares narodno gibanje, pojem komunizma resnično bratstvo po osvoboditvi izpod fašizma brez njegove brezbožnosti (naj si vsakdo prebere, kaj piše Radoslava Premrl o bratu Janku v tržaški reviji ZALIV), primorsko katolištvo (zlasti Sedej in Fogar) resnično doživeto brez političnega klerikalstva. Morebitne ideološke razlike so vedno ostajale v človeških okvirih. Slovenstvo kot vrednota je vezalo in dajalo svoj pečat tudi primorskemu delu slovenske kulture; naj omenim le partizanskega Bevka, katoliškega Preglja ali komunističnega Kosmača; iskreni slovenski čut, dasi so osebna gledanja na svet raznolika.

Toda danes niso le primorski katoličani, pač pa tudi primorski komunisti v Sloveniji razočarani. Prišlo je nekaj drugega, kot so bili pričakovali. Nekaj, čemur ni prvo in pred vsem drugim slovenstvo, ampak nekaj, kar hoče biti najprej in predvsem ideologija s samozvano izključnostjo.

Tako se godi, da v novi Sloveniji v predstavljanju slovenske ustvarjalnosti dosledno ignorirajo vso primorsko katoliško kulturo, dasi ji ne morejo očitati nikakega "kolaboranstva"; ignorirajo Lojzeta Bratuža, skoraj popolnoma tudi Preglja in še celo vrsto drugih do Filipa

Terčelja. Ignorirajo pa tudi druga gibanja do samega partizanstva, kateremu ne priznajo tiste veljave, kot jo je na Primorskem imelo. In dalje vso dejavnost TIGRa, primorskih krščanskih socialcev; Besednjaka, Ščeka... Ne ve se, ali zaradi tega, ker se iz našega gibanja ne da izrešetati "razrednega boja", ali pa zato, ker smo za belo Ljubljano samo "regionalci", medtem ko so tam dogodki iz sosednje ulice že sami po sebi "slovenskega pomena".

Primorsko "katolištvo" je bilo v Sloveniji tudi preganjano in zatirano, v kulturnem ustvarjanju tudi zatrto, dasi ni bilo zato mogoče najti nikakega argumenta iz medvojnih časov.

Toda v zavesti primorskih ljudi ostane kljub temu, da v vojni ni mogoče ohraniti črno-belega razmerja, katolištvo in partizanstvo častno. In kadar gre za naš obstoj, potem izhajajmo iz naših razmer!

Zakaj se krščanski socialist torej razpiše v NOVEM LISTU o starojugoslovanskih in medvojnih razmerah in jih celo sodi? Bolj bi mu bili hvaležni, ako bi tu pri nas imel pred očmi delovanje naših krščanskih socialistov Besednjaka, Ščeka, Vuka in drugih, če jih seveda, ako je Primorec, podrobneje pozna.

Namesto tega samovoljno postavlja verjetnost, da ima KATOLIŠKI GLAS v mislih Edija Kocbeka, kot osebo, ki naj bi ji bil Stalin idol. Kar pa je še huje, na to verjetnost gradi z vso gotovostjo svoje razpravljanje. Miselnemu odmiku od primorskih razmer in njih istovetenju z drugimi, sledi tako še vsebinski na hitro zamašeni zev. - Bilo bi le bolje, da daje tezo primorskim dogodkom, ako že objavlja v NOVEM LISTU, ki je namenjen primorskim ljudem.

In zato naj tudi pusti KATOLIŠKI GLAS in JRZ -jevsko večino, s katero GLAS nima zveze. Ta večina je bila pred vojno v Jugoslaviji, KATOLIŠKI GLAS pa ni v Jugoslaviji nikoli izhajal. Tudi ob istem času ne, ampak le po zadnji vojni. Na trditev, da naj list opusti v naslovu izraz "katoliški" in naj bo le GLAS, kar da bo v prid katolištvu in resnici, bi se lahko našel kdo, ki bi mu zabrusil, naj svetuje NOVEMU LISTU, ki je šel objavljat njegovo skrupulozno pisanje, naj list preneha biti "novi", saj slovenstvu ne prinaša novih idej. Ravno nasprotno kot pa njegov ustanovitelj priznani pokojni dr. Besednjak.

Čas bi tudi že bil, da bi Kocbekovo "Premišljevanje o Španiji" prenehalo strašiti po slovenskih duhovnih poljih, zlasti na Primorskem, kjer ga komaj kdo pozna. Vprašujem se, ker ga krščanski socialist že omenja, le to, da kako so mogli Kocbek in njegova skupina "premišljevati" o Španiji, ko so njihovi koroški in primorski rojaki zamirali pod fašistično peto.

In s tem v zvezi tudi vprašanje, kdaj bodo odločujoči krogi v stari in novi Ljubljani v njihovih kozmopolitskih in sanjaških nazorih ob kateremkoli že predznaku začeli pravilno in pravično dojemati slovenske razmere.

Kljub vsemu pa je dobro, da se je krščanski socialist oglašil. Bolje kot pa da bi bilo ostalo vse brez odmeva, mrtvilo. Ne bi bilo pa prav, ako bi na primorske razmere mi sami neprimorsko gledali in jih po drugih kalupih sodili. Sami najbolje vemo, kako je pri nas in kako je bilo. Ako se kdo od zunaj slučajno za nas zanima in bi rad o nas kaj povedal, recimo kje v Sloveniji ali v Jugoslaviji, naj nas poprej vpraša. Radi mu bomo povedali.

Primorski Slovenec

Ob tržaških volitvah:

DOPIS

Gospodje in tovariši.....

Novembrske občinske volitve v Trstu so prinesle rahlo razočaranje za tiste, ki so se nadejali, da se bo samostojna slovenska lista bolj uveljavila kot popreje. Lista je ohranila svoje prejšnje pozicije, toda svareče dejstvo, da je prejela 215 glasov manj kot poprej, ostane. Na slovenski listi je bil izvoljen že poprejšnji občinski svetovalec dr. Rafko Dolhar, ki je kandidiral na prvem mestu na slovenski listi. Prejel je visoko število prednostnih glasov; 1083. Na drugem mestu liste je kandidiral pisatelj Boris Pahor od Slovenske levice (ki ni članica Slovenske Skupnosti, katera je nosilec slovenske volilne liste). Dobil je 362 prednostnih glasov. Na tretjem mestu slovenske liste je kandidiral Peter Udovič od Slovenske demokratske zveze (ki tudi ni članica Slovenske skupnosti) in na četrtem spet član Slovenske Levice, Edmund Žetko. Pomembnega števila prednostnih glasov nista dobila ne eden ne drugi. Pač pa je na petem mestu dobil 257 prednostnih glasov Franc Mljač od Slovenskega ljudskega gibanja, ki je član Slovenske Skupnosti.

Izvoljen je bil sicer samo prvi kandidat, dr. Rafko Dolhar. Toda zaporedje prednostnih glasov, Dolhar, Pahor, Mljač (celo kot peti kandidat), jasno kaže usmeritev volilcev. Slovenska demokratska zveza očitno nima širše podpore volilcev, kar je verjetno pripisati njenim vedno negativnim stališčem. Demokrati opozarjajo vedno in povsod na razne negativne pojave med primorsko zamejsko skupnostjo, kar je sicer prav. Toda poleg tega bi prvenstveno morali postaviti pozitiven program, ki bi prevladoval nad večnim iskanjem napak drugih, zlasti če sami niso dosti boljši; tega njihova demokratska miselnost ne zmore. Slovenstvo naj bo predvsem graditeljsko in ne dlakocepsko.

Večjo strnjenost in povezavo v Slovenski Skupnosti verjetno otežkočajo pojavi osebnih veličin. Zdi se, da se nekatere osebnosti v SS, zlasti v sestavni skupini SLG, čutijo močne in visoke, da bi bile pripravljene "ponižati se" in se po človeško pogovoriti s člani SDZ, ki sicer nergajo in radi delajo zgago, mogoče celo ne brez vzroka. Toda tudi oni so predvsem naši! Ob vsej tej komediji osebnih interesov in iskanja časti, je kolikor toliko prav čudno, da je bilo Slovenski Levici omogočeno sodelovanje s SS. Tega se je očitno ustrašil PRIMORSKI

DNEVNIK, ljubljansko DELO pa je kandidaturo Borisa Pahorja na drugem mestu slovenske liste previdno zamolčalo. Pokvarjenost PRIMORSKEGA DNEVNIKA pa je dosegla vrhunec, ko je po končanih volitvah podtikal rahel osip glasov pri SS kandidaturi pisatelja Pahorja. To naj bi bila uspešna kost, ki naj bi jo razne skupine Slovenske liste glodale, kar naj bi privedlo spet do ideoloških preprirov in do razkrajanja samostojnega slovenskega nastopa.

Zakaj je samostojno slovensko nastopanje doživelo zastoj v Trstu, poiskuje ugotavljati tržaški NOVI LIST. In tisto, kar list navaja, je več kot res. Na volitvah ni zadosti sklicevanje na slovenstvo, treba je nuditi tudi globlji program in živi stik z volilci. Tega pa pogospodena garnitura slovenskih samostojnih skupin očitno ne zmore. In tako imajo komunistični slovenski demagogi, ki se sklicujejo na tovarštvo in očitajo samostojnim slovenskim skupinam gospodstvo, pri tržaškem polproletarskem in proletarskem slovenskem občinstvu več uspeha. Na komunistični listi so bili izvoljeni štirje slovenski svetovalci, na socialistični eden. Tržaški list GOSPODARSTVO sicer ugotavlja, da je med številom volilcev za komunistično listo v Trstu približno polovica slovenskih in da bi morala biti tudi med komunističnimi svetovalci izvoljena približno polovica slovenskih, vsaj 6 od 13, ako že ne bi bilo potrebno imeti v tržaški komunistični centrali dva oddelka, slovenskega in italijanskega. Tega seveda urednik GOSPODARSTVA ne bo dočkal, toda ohlapne tržaške javnosti taka stvar očitno ne moti, ker navadno daje svoj glas, kot so jo bili nekdanj v času protifašizma naučili, potem pa mirno pije svoj vsakdanji kapučin, bere UNITA in PICCOLO (ali Grand Hotel).

PISMA UREDNIKU

'Če se bijem z umazancem...'

Uredniku Klica Triglava.

Hoc scio pro certo! Dr. Sirc je bolje podkovan v ekonomiji kot pa v slovstveni zgodovini. Prešeren namreč ni napisal nobenega latinskega soneta. Pač pa se je zapletel v spor s 'starokopitnim' jezikoslovcem Kopitarjem in njemu 'na čast' napisal sonet "Apel podoba na ogled postavi", ki ga je zaključil z verzom: 'Le čevlje sodi naj kopitar'.

Starega Kopitarja je ta sonet do kraja razkačil in on sam se je nato znebil latinskega citata: 'Hoc scio pro certo: quoties cum stercore certo, aut vinco aut vincor, semper ego maculor... če se bijem z umazancem, se umazem tudi sam, pa naj zmagam ali izgubim.'

Prešernoslovec, prof. Slodnjak, je v tem Kopitarjevem strupenem izlivu videl eno najnižjih točk slovenske slovstvene zgodovine.

Toliko v blagohotno pojasnilo, kar pa seveda v ničemer ne zmanjšuje vrednosti dr. Sircovega članka v vašem listu februarja meseca.

D. KOGOVŠEK

PREJELI SMO: Bogdan Radica: 'Sredozemni povratak' Muenchen-Barcelona 1971, Knjižnica Hrv. Revije. Priredil Vinko Grubišič.

NARODNI ODBOR ZA SLOVENIJO ZA KOROŠKE SLOVENCE

V soglasju s člani Narodnega Odbora za Slovenijo je predsednik Miloš Stare poslal zveznemu kanclerju avstrijske republike dr. Kreiskemu v začetku tega leta sledeče pismo:

"V imenu Narodnega Odbora za Slovenijo, kot predstavnika slovenskih demokratičnih izseljencev, ki živijo v svobodnem svetu in odklanjajo komunistično diktaturo v Jugoslaviji, katere sestavni del je republika Slovenija, si Vam dovoljujem ob vstopu v Novo leto 1973 predložiti tole

Spomenico

Slovenski demokratični izseljenci v vseh državah svobodnega sveta nemoteno in v polni svobodi govorimo svoj materin jezik; gojimo slovensko kulturo, slovensko šolstvo, in naši duhovniki opravljajo bogoslužje v slovenskem jeziku.

Nihče nas pri tem ne ovira. Nasprotno, naše nove domovine ne le omogočajo, ampak tudi že podpirajo to našo svobodo, v spoznanju, da je svobodno ohranjanje in razvijanje jezika in kulture posameznih narodnostnih skupin temelj miru in velika opora razvoja teh držav.

Razumeli boste, visoko spoštovani g. kancler, da smo v zadnjih mesecih z bolečino v srcih in zaskrbljenostjo zasledovali razvoj dogajanj v deželi Koroški, ki je sestavni del Avstrijske države, katere vodstvo Vam je zaupano. Tam so naši bratje po krvi in jeziku - slovenska narodna manjšina - bili in so deležni nezaslišanih krivic, ko jim niso priznane temeljne svoboščine, določene v Deklaraciji človeških pravic, in se ne izpolnjuje državna pogodba, ki jim jamči enakopravnost.

Naši bratje so na rodni zemlji zasramovani in zaničevani zaradi svojega slovenskega porekla, in varani v upanju, da bi bili kot Slovenci po rodu enakopravni in svobodni v rabi slovenskega jezika, vzgoje otrok in bogoslužja z državljanji nemškega porekla.

Zaupajoč v iskrenost Vaše besede, da je pravica na strani slovenske narodne manjšine, Vas prosimo, da zastavite ves svoj veliki vpliv, da bi bilo leto 1973 tisto leto, ko bo našim bratom po krvi, to je slovenski narodni manjšini v deželi Koroški, omogočeno, da bodo v svobodi ter obvarovani nasilja in strahu začeli uživati vse pravice, ki jim gredo v resnični svobodi ter v pravi demokraciji, in ki so jim zagotovljene po državni pogodbi in mednarodnih obveznostih Federativne Republike Avstrije.

V upanju, da bo v letu 1973 slovenska narodna manjšina na Koroškem dosegla vso zaščito in ji bo omogočen njen nadaljni svobodni razvoj.

Vas spoštljivo pozdravljam

MILOŠ STARE

Predsednik Narodnega odbora za Slovenijo."

Buenos Aires,
2. januarja 1973

KREISKYJEV ODGOVOR

V imenu zveznega kanclerja je odgovoril predsedniku Narodnega odbora legacijski svetnik kabineta zveznega kanclerja dr. Ingo Mussi z dopisom z dne 9. februarja, ki se v prevodu glasi:

"Spoštovani gospod Miloš Stare, odvetnik predsednik Narodnega odbora za Slovenijo

Po naročilu zveznega kanclerja potrjujem prejem Vaše spomenice od 2. januarja 1973. Gospod zvezni kancler je Vaša izvajanja z zanimanjem vzel na znanje. Kakor Vam je znano, si zvezna vlada trdno prizadeva, da v tem letu pripelje ta problem do vsestransko zadovoljive rešitve.

Lepo pozdravljam,
INGO MUSSI."

REŠITE KOROŠKO!

Minulo leto 1972 bi lahko imenovali leto emigrantskih poslanic. Maja meseca je Narodni odbor za Slovenijo razposlal svojo poslanico. Je po vsebini čisto slovensko fantovsko udarna in poziva vse Slovence, da se v tej težki uri za Slovenijo združijo in povzamejo potrebne korake za obrambo slovenskih interesov. Čas, da je rešen in, da je sam obstoj slovenskega naroda v nevarnosti. Na vse gledajo zelo pesimistično in se boje najhujšega. Na žalost niti ne pove kakšna nevarnost preti Sloveniji, niti ne nudi rešitve problemom.

V julijski številki KLICA TRIGLAVA, pa je prof. Ciril Žebot ponovno objavil svoje "obvestilo". S tem dejanjem je dokazal, da je eden najspretnjših politikov v emigraciji in se zaveda glavne naloge uspešnega politika: biti vedno na pozornici, da ga pristaši in nasprotniki vidijo in z njim računajo. Vsebina obvestila je na profesorski višini in se ne spušča v debato, niti ne napada domačih oblastnikov. Samo v primeru dednih kmetij in Cerkve je kazualističen. Veliko se govori o suverenosti naroda, pogrešam pa navodila narodu, kako naj to pravico izrabi. Presenetila in razočarala me je opazka, da je avtor poslal "obvestilo" v cenzuro v Ljubljano, z vprašanjem "kdo ga sme podpisati?"

Dva meseca pozneje, v oktoberski številki KLICA TRIGLAVA se pa pojavi "resolucija" borcev "Tabor" in je tako krog zaključen. Manjkala bi še poslanica liberalcev in Sokolov, pa izgleda, da je teh v emigraciji premalo ali pa so prepametni, da bi izdali svoje poslanice. Tudi delegati Zveze borcev Tabor ugotavljajo, da je Cerkev doma ogrožena in nima prostih rok za svoj razvoj. Kakor, da ne bi bilo drugih večjih in bolj aktualnih problemov.

V vseh treh poslanicah se avtorji strašno zanimajo oziroma so zaskrbljeni za usodo slovenskega naroda, ki, sodeč po poslanicah, stoji pred resnimi in težkimi odločitvami, ki bodo usodne za njegov nadaljni razvoj

oziroma obstoj. Vso odločitev pa prepuste narodu in mu ne dajo potrebnih navodil, kaj naj stori oziroma kaj naj zahteva. Vse polno je "suverenosti, demokratičnih načel, osebne svobode, samostojnosti in podobnih fraz". Pogrešam vladnega programa, ki ga emigracija nudi narodu doma, če tak program sploh obstoja.

Bil sem prijetno presenečen nad toliko zaskrbljenostjo Slovencev v tujini za usodo naroda oziroma domovine, ki jo nekateri na žalost imenujejo samo "bivšo", ker so si v svetu izbrali že "novo". Pa pustimo to malenkost in si oglejmo nadaljni razvoj problemov slovenskega naroda v zadnjih mesecih preteklega leta.

Oktober meseca so se pojavile na Koroškem prve dvojezične table krajevnih imen, ki jih je Heimatdienst dal takoj odstraniti. Nastalo je precej nervozno stanje na Koroškem in je celo Beograd protestiral na Dunaju. Koroški Slovenci so se ponovnega terorja ustrašili in ni bilo z njihove strani, razen verbalnih protestov, prave reakcije. Sedaj se celo hvalijo, da so se zadržali na višini in mirno. Avstrijci so nad tem seveda strašno navdušeni in veseli, da imajo tako ponižno manjšino. Dr. Inzko celo rapravlja v TEDNIKU, da so oni boljši državljanji, kot Nemci. Mislim, da je bil edini uspešni protest na Dunaju, kjer so slovenski študentje s pomočjo levičarjev razbili propagandni sestanek desničarskega poslanca. V poročilu v TEDNIKU ni omenjeno, če je bil "pater" tudi zraven.

Tudi v emigrantskih krogih ni bilo nobene resne reakcije. V KLICU TRIGLAVA, do januarске številke, nisem, razen nekaj informacijskih člankov, zasledil ničesar, kar bi dalo misliti, da so slovenski emigrantski politiki zaskrbljeni za problem koroških Slovencev. Vse polno je člankov o novi usmerjenosti jugoslovanske politike, ali pomeni to korak nazaj pod rusko okrilje in podobno. Ne zanima pa slovensko emigracijo bitka (zadnja!), ki jo bijejo koroški bratje za svoj obstoj. Ne vem, če je temu vzrok dejstvo, da še vedno obstojajo politiki, ki koketirajo z Nemci in obujajo spomine na staro cesarsko in katoliško Avstrijo in Jugoslavije s "Srbi" še vedno niso mogli prebaviti. Leta 1914 ste kričali "Srbe na vrbe"; še vedno enako mislite? KLIC TRIGLAVA se pa v uvodniku celo razburja na avstrijsko ljudsko stranko, ker je izrabila priliko in nagajala socialistom. Dragi gospodje, če se sovražnik krega med seboj, bom skušal to izrabit in ne bom dajal navodil, kako se mora opozicijska stranka obnašati v času krize.

Tudi katoliška (slovenska?) Cerkev, ki jo prof. Žebot in Borci tako branijo, oziroma zahtevajo, da se ji povrnejo vsi privilegiji predvojne Jugoslavije, ni ničesar napravila v obrambo svojih župljanov. Ali se med koroškimi duhovniki res ne najde eden, ki bi na prižnici povedal, da zapoved o ljubezni do bližnjega velja tako za Slovence kot Nemce. Pa jih menda učijo samo ubogljivosti in kako je Jezus nastavlil še drugo lice. Vse za božji mir in zveličanje. Prav presenetljivo pismo ravnatelja družbe sv. Mohorja, ko pravi: "Kako se bo vse končalo, ne vemo". Če ne veste, Vam bom jaz povedal: če se ne boste zbudili in udarili po mizi, bomo o koroških Slovencih čez petdeset let brali samo še v zgodovinskih knjigah. Za pravice se je treba boriti in ne čakati,

da nam jih nasprotnik milostljivo pokloni. Če so Vam table odvzeli in država ne postavi novih, jih postavite Vi. To ni nič nezakonitega, saj zakon predvideva dvojezične table. Če ni denarja za plehnate, naj bodo pa iz papirja. Samo pokažite narodu, da ste tu in se brigate za njegove interese.

Dragi emigrantski politiki, profesorji in borci: imate edinstveno priliko, da za slovenski narod nekaj storite in pokažete, da je Vaša skrb za usodo slovenskega naroda iskrena in ste pripravljeni mu pomagati. Pokrenite akcijo za rešitev Koroške. Namesto da se brigade za Slovenijo, kjer slovenski narod pod socialistično vladno ni izgubil niti enega člana, napravite nekaj za Koroško. Možnosti Vašega dela so ogromne in niste vezani na mednarodne pogodbe, kot je uradna Jugoslavija. Slovenski narod, doma, v zamejstvu in tujini Vam bo hvaležen. Drož

A.U.

KULTURA IN OMIKA

Na nedavni seji mestne konference Zveze komunistov Slovenije za Ljubljano je govoril tudi Boris Lipužič, predsednik komisije za idejno-politična vprašanja na področju izobraževanja, kulture in znanosti. Položaj je "zaskrbljujoč" v srednjih šolah in študentskih domovih, je rekel Lipužič. Na obeh srednjih šolah, ki pripravljata mladino za učiteljski poklic, je med učenci samo 12 članov Zveze komunistov. Na drugih srednjih šolah, kjer učenci dosežejo 18. leto starosti v tretjem ali četrtem letniku, pa je od več kot 26.000 srednješolcev samo 239 članov ZK, od tega 175 v šoli republiškega sekretariata za notranje zadeve v Tacnu. V devetih šolah ni niti enega komuniste. Na poklicnih šolah pa, kjer izobražujejo kvalificirani delavski naraščaj, je med učenci zaključnih letnikov vsega skupaj samo 17 članov Zveze komunistov.

Založnika hiša 'Narodna knjiga' iz Beograda pripravlja izdajo prevodov najizrazitejših del iz sodobne slovenske in makedonske književnosti. Do septembra letos bodo prevedli po šest proznih del slovenskih in makedonskih avtorjev, za naslednje leto pa je v načrtu šest knjig poezije. Na koncu bodo posvetili pozornost drami, eseju in kritiki. Slovenska dela bo izbiral uredniški odbor, v katerem bo književni kritik Andrej Inkret. Kulturna skupnost Slovenije je predlagala, da bi načrt razširili tako, da bi slovenska dela prevajala ne le v srbohrvaščino ampak tudi v makedonščino.

V San-Vendemianu, v bližini Trevisa, so začeli tečaj slovenskega jezika. Vpisanih je 30 dijakov in odraslih. Predava znani slovenist Cremonesi iz Vidma.

Na Dunaju je umrl veliki slovenski pianist Anton Trost, rojen leta 1889. V glavnem mestu Avstrije je živel do leta 1939, ko mu je bilo ponujeno mesto rednega profesorja za klavir na novo ustanovljeni Glasbeni akademiji v Ljubljani. Postal je tudi prvi rektor te akademije. V Ljubljani je ostal dve desetletji, nakar je šel v pokoj in se vrnil na Dunaj.

SPECTATOR

NEPOTREBNI IZSTOP

Z obžalovanjem ugotavljam, da je dr. Ljubo Sirc izstopil iz Narodnega odbora za Slovenijo. Ne preostane pač drugega kot upanje, da bo ostal še nadalje politično aktiven. Razlogi, ki jih je dr. Sirc navedel v javni izjavi, so mi nerazumljivi. Zakaj vendar ni dr. Sirc ob samem vstopu v Narodni odbor za Slovenijo postavil specifičnih pogojev za vstop, ne pa da sedaj izstopa, češ da Narodni odbor ni izpolnil njegovih pričakovanj.

Pristop bivših komunistov in partizanov v slovensko politično opozicijo ne predstavlja nobenega nepremostljivega problema. Saj je vendar najboljši dokaz za to prav sam dr. Sirc. V Narodnem odboru za Slovenijo in v bodoči demokratični Sloveniji je in bo prostora za vse Slovence, za vse slovenske grupacije in stranke, v kolikor te priznavajo bistvene pogoje politične demokracije kot so pluralizem, svoboda vere, svoboda tiska in združevanja itd. Ni pa in ne bo prostora v bodoči slovenski demokraciji za stranke, ki v eni ali drugi obliki zagovarjajo diktaturo.

Nikakor si pa ne morem predstavljati, da bi v bodoči Sloveniji hoteli sodelovati komunisti kot politična grupacija. Toda to ne v toliko, ker bi jim kdo to prepovedoval, ampak ker sami ne bodo imeli niti malo volje za kaj takega. Nacisti in fašisti so bili po letu 1945. več kot zadovoljni, da so se porazgubili med narodom kot navadni državljani in to celo kot je bilo večini Nemcev v partiji ali njihovih vojaških formacijah lahko reči, češ da niso vedeli za zločine.

Kot bivšega komunista, ki mu še pripisujejo politično bodočnost, more Jugoslavija pokazati zaenkrat samo Milovana Djilas. Ako pa govoriš s Črnogorci, ti bodo ti povedali o Djilasovi vlogi pri "pasjem groblju". Spričo tega bo potem tudi Djilasov položaj v demokratični državi z neodvisnimi sodišči sila dvomljiv.

Nikjer ni videti bivših slovenskih komunistov, ki bi bili pripravljeni politično se aktivizirati. V kolikor so takšni bili, so bili doma postavljeni na stranski tir. V bistvu se njihova opozicija zaenkrat omejuje na umik v privatno življenje. Kar je bilo namiga v gospodarskih in političnih reformah, ki bi zares lahko zboljšale politično in gospodarsko revščino Slovenije, ni bilo predlaganega nič otipljivega. Še vedno je privatnik omejen na pet delavcev in kmet na deset hektarov. Toda ker niti to dvoje ni varno in gotovo, ne bo noben pameten človek v Sloveniji investiral v reči ali podjetja, če se kapital ne povrne v dveh-treh letih. Take investicije so kaj malo vredne. Namesto da bi doma odpravili vse omejitve privatni iniciativi in lastništvu v vseh panogah gospodarstva, so raje poslali ljudi v emigracijo. Naj raje služijo tujcem, bivšim okupatorjem, medtem ko tujec lahko lastuje 49% ali celo več pri največjem podjetju v Sloveniji: Popolen nesmisel je imeti

Ko gre KT v tisk, zvemo brzojavno iz USA, da je tam umrl general Ivan Prezelj-Andrej. Več o tem v prih. KT.

prosti trg brez prostega gospodarstva. Le česa so se naučili slovenski gospodarstveniki v vseh teh povojnih letih, ko pa vidimo, da sta - po statistikah - Španija in celo Grčija po količini narodnega proizvoda na prebivalca pred Slovenijo? Če pa potuješ v ti dve deželi in ju primerjaš s Slovenijo, pa vidiš še hujšo razliko kot pa je razvidna iz statistik.

Obstoj Narodnega odbora za Slovenijo bi bil brez smisla, ako ta ne bi gledal v bodočnost. To pa ni privilegij novih rodov, ki pa so sicer navdse dobrodošli, da bi se le pojavili. Principi politične demokracije vendar niso vezani na rodove, saj so principi večni. Tudi čez petdeset let ne bo nadomestila za pluralizem.

Čas od leta 1941 do danes še ni zrel za zgodovino, vse dokler se ne prizna in vrne časti slovenski opoziciji v vseh oblikah. Ne moremo govoriti samo o zapeljanih patriotih partizanih, ki so se hoteli boriti proti Nemcem, pa so bili od Osvobodilne fronte odnosno Komunistične partije izrabljeni in so potem v glavnem tolkli samo domačo opozicijo. Takšna zgodovina bi bila potvara.

PETER URBANC

(Op. Avtor gornjega članka je član Narodnega odbora za Slovenijo in tajnik Slovenske demokratske stranke v svobodnem svetu.)

KUPČIJA Z IDEJAMI? (Zaključek drugega uvodnika) ★
moč, bo hitro razumel, kako v Ljubljani pojmujejo enotnost slovenskega kulturnega prostora.

Po vsem tem ni čudno, če prihajajo iz slovenskih - tudi vernih - vrst na Primorskem glasovi, da gre tu za Judeževe groše, in da tako prihaja med zamejci do tihe, pa zato tem bolj nevarne ločitve duhov, od katere bodo imeli koristi samo ljubljanski stalinisti. Vprašujejo tudi, če je ljubljanska pomoč zares tako potrebna, ko pa je dežela poklonila slovenskim organizacijam lansko leto v obliki pomoči sto milijonov lir ali celo več.

Kako čudno ob vsem tem izpade svečana izjava slovenskih 'katoličanov' na Primorskem iz leta 1949, da se njihova skupina ne more odpovedati svojemu kulturnemu programu in ne more pristati na to, da bi se zlila v neko kulturno neopredeljeno slogaštvo.

Gotovo položaj zamejskih Slovencev ni zavidanja vreden, kar zadeva njihov odnos do laških oblasti in do komunističnih oblasti v domovini. Da se razumeti, da je morda treba najti nek modus vivendi z drugimi, da bi se izsililo kar največ koristi od prvih. Toda na žalost smo bili doslej vse preveč priča samo lepim besedam in frazam, konkretnih velikih dejanj pa ni bilo. Vprašujemo se, če so se nadebudni zamejski politiki v svojem pretiranem optimizmu, ki že meji na politično naivnost, vprašali, do kam sploh more iti jugoslovanska komunistična oblast v svoji manjšinski politiki, ko pa ima vezane roke na gospodarskem področju, da o zakulisnih partijskih računih sploh ne govorimo, ki bi pa zamejskim politikom tudi morali biti poznani.

Mi se resno bojimo, da je šlo ljubljanskim stalinistom z vso to igro enotnega kulturnega prostora predvsem za to, da razdvoje slovenske demokratske vrste na Primorskem, razvodene njihovo politično osnovo in odstranijo politično opozicijo na samih mejah. UREDNIŠTVO.

Ambrož: RUSKO-KITAJSKI SPOR

Realignment of World Power - the Russo-Chinese Schism
(Prerazpored svetovne moči-rusko-kitajski razkol) 2 zvezka
Robert Speller & Sons, 10 East 23rd Street, New York, NY
1972, 12,50 dolarjev.

LJUBO SIRC

Dr. Oton Ambrož, nekdanji zagrebški dopisnik JUTRA, objavlja v New Yorku knjigo o sovjetsko - kitajskem sporu in razmišlja o posledicah, ki jih spor utegne imeti za odnošaje moči na svetu. Kako je zadnja vojna svet spremenila? Pred vojno bi se Slovenci za Kitajce komaj zmenili ali pa bi se nam zdelo prav tako eksotični kot trije modri z Jutrovega. Spominjam se, kako sem okoli 1930 prebiral knjigo "Rusko-japonska vojna," ki jo je napisal - vsaj zdi se mi - novinar Ivan Lah. Port Artur, Vladivostok, admiral Makarov in general Kuropatkin so me seveda na smrt zanimali, toda da bi mogli imeti kako vlogo v mojem življenju, mi niti na misel ni prišlo.

Danes piše dr. Ambrož za svetovno javnost in razglablja o usodnih posledicah, ki jih Mao Tse-tungovo dejanje in nehanje more imeti na ves svet, včevši naš kotiček v Evropi. Ne samo to: Kitajci so se dolga leta zaletavali v jugoslovanske komuniste kot revizioniste, ki se vračajo v kapitalizem in podobno. Kardelj je s svojo knjižico "Vojna in revolucija" pred svetovno javnostjo nastopil proti nekaterim kitajskim tezam, predvsem tezi, da bi vojna koristila komunistom. Kitajci so namreč nekaj časa razglašali, da je atomska bomba papirnat tigar, tako da bi kitajske množice z lahkoto preživele atomski napad in bi poslej srečno živele dalje.

Poleg tega spopada med jugoslovanskimi in kitajskimi komunisti so nekatere podrobnosti, ki presenečajo. Prav tako, ko t so med vojno mnogi naivni zapadnjaki razglašali, da Tito sploh ni komunist, ampak da gre za kmečko gibanje, so premnogi isto trdili tudi o kitajskih komunistih. Res je seveda, da sta se tako Tito kot Mao Tse-tung na začetku svoje borbe za oblast opirala predvsem na kmete in da sta svoja revolucionarna gesla prilagodila njim, toda končni cilj se s tem ni spremenil. Kmetom so seveda oboji obljubljali zemljiško reformo, ki bi mu dala zemljo, medtem ko so v resnici pripravljali, spet oboji, na kolektivizacijo. Ta je v Jugoslaviji temeljito spodletela, toda ne zato ker jo Tito in njegovi ne bi hoteli. Poskušali so kmete spraviti v kolektive po prav takem postopku združevanja kot na Kitajskem. Kot pravi dr. Ambrož, kitajski komunisti jugoslovanskim neuspéh kolektivizacije pogosto očitajo.

Prav kakor jugoslovanski komunisti so se kitajski komunisti po opisu dr. Ambroža med vojno z enim očesom, če ne z obema, vedno ozirali na oblast. Bili so pa pri tem precej manj uspešni kot Tito, ker so bili kuomintangovci boljše organizirani kot nacionalisti v Jugoslaviji. Toda končno so le dobili vso kitajsko celino v roke, dasi s precejšno sovjetsko pomočjo, zlasti v orožju. Stalin se je do kitajskih komunistov vedno čudno obnašal, vendar ni povsem jasno, koliko je bilo to taktično in koliko se je njihove zmage bal. Dr. Ambrož

navaja mnenja, da je Stalin razumel, da bodo kitajski komunisti vzpostavili nov center, ako zmagajo. Zaradi tega naj bi jih skušali omejiti. Čudno je potem, da so v Mandžuriji Sovjeti kitajskim komunistom segli pod roko in jim pripomogli do zmage.

Res je seveda, da so se 15 let kasneje sprli. Človek bi skoro dejal, da se Kitajci niso pokazali posebno hvaležni. Podobno je bilo tudi z Albanijo in Jugoslavijo. Jugoslovanski komunisti so albanskim takoj po vojni nudili vso podporo in jim dali celo del pomoči, ki so jo dobili z Zapada. Ne glede na to, so Albanci udarili po njih, brž ko so zmogli, in se celo "zvezali" s Kitajci, ko so se s Hruščevim Sovjeti spet približali Jugoslaviji. Kdor ima podrejeno vlogo, pogosto zasvožari celo naklonjenega pomočnika, ker čuti, da je od njega odvisen, kar krni njegov ponos.

Za Kitajce je odvisnost od Sovjetske zveze morala biti posebno huda, ke so po izročilu vedno bili prepričani o svoji vzvišenosti nad drugimi in tujcev nikdar niso posebno marali. Smešno je seveda, da so svoj srd proti Rusom pokazali s tem, da so postali Stalinisti, ko so Rusi Stalinovo oblast obsodili.

To je tem bolj presenetljivo, ker je še leta 1957 Mao Tse-tung ubral pot, ki je neverjetno spominjala na liberalizacijo v Jugoslaviji in do neke mere na Poljskem. Kakor pravi dr. Ambrož, so mnogi mislili, da je Mao postal titoist. Kitajski voditelj je slikovito govoril o tem, da je treba "pustiti sto cvetic cveteti in sto šol tekmovali druga z drugo". Skoro nasilno so pripravili Kitajce do tega, da so začeli Partijo na moč zmerjati. Nato je bilo "cvetenja" nenadno konec ter so začeli kritike preganjati.

Kaj je bilo to? Ali je Mao pričakoval, da so ljudje res navdušeni za njegove ukrepe, in je udaril, ko se je pokazalo, da niso? Ali je namenoma hotel izvati ljudi, da bi odkrili svoje skrivne misli, ali kaj?

Vsekakor Mao ne trpi ravno na doslednosti in jasnosti. Kitajska revolucija je hodila zelo krivoljasto pot. Po "sto cveticah" je prišel "veliki skok naprej" in kolaps gospodarstva, za tem spor s Sovjeti in "kulturna revolucija". Divjanje "rdeče garde" je končno morala ustaviti vojska, nakar so Lin Piao-a, ki je bil predstavnik oficirjev, ubili ali pregnali ali nekaj takega.

Vse to seveda v imenu marksizma-leninizma in večje sreče delavskega razreda. Mnogi imajo ta kaos za vzor. Znaná cambridgeska profesorica ekonomije, Joan Robinson, se ne more dovolj navdušiti. Ameriški marksistični profesor, Paul Sweezy, je nad Sovjetsko zvezo obupal in se navdušuje le še za Mao Tse-tunga in narodno - osvobodilna gibanja.

Kljub navdušenju takih svetovno-znanih ekonomistov, je kaj težko reči, kakšne so posledice maoističnega gospodarjenja. Statistike so po velikem skoku naprej Kitajci najprej sploh nehal objavljati, sedaj pa prihajajo na dan v zelo okrnjeni obliki. Koliko jim je sploh verjeti, je drugo vprašanje; ker se kitajski statistiki nedvomno drže pravila, da je statistika orožje v revolucionarnem boju.

Nedavno je bil na Kitajskem moj indijski kolega, sicer precejšen levičar. Vrnil se je z vtisom, da Kitajska

pač ni nič dalj od Indije, da je mogoče več enakosti, da pa je vsekakor manj svobode. V proizvodnji potrošnih dobrin Kitajci zaostajajo za Indijci, producirajo pa več železa in premoga. To je pač v skladu z leninistično strategijo industrializacije, ki je pa zelo dvomljive ve-ljave.

Sicer se kitajski gospodarski sistem odlikuje po tem, da se opira na moralne ne na materialne vzpodbude, to se pravi - ljudje naj bi delali le iz navdušenja in lju-bezni do bližnjega, ne zato, da sami sebi pridobijo boljše življenje. Kuba se tudi zeli posluževati le moralnih vzpodbud. Od tam prihaja sporočilo nemškega dezerterja, ki se je zatekel k Castru, da je Kuba živi pekel, da so vsi proti vsem. Ker so vsi lačni, je glavna tema razgovo-ra hrana in kje je mogoče kaj ukrasti. (30. številka nem-ške levičarske revije Kursbuch, uredil Hans Magnus En-zensberger).

V tej zvezi naj še pripomnim, da so sicer metode prisile vsaj bile precej podobne sovjetskim in jugoslovan-skim. Ko sem bral E. Chou, A Man must choose, London, Longmans, 1963, se mi je zdelo da berem opis svojega lastnega zaslišanja. Medtem so očitno metode še izbolj-šali: dr. Ambrož navaja iz ruskega vira, kako so rdeče-gardejci mučili svoje žrtve in poniževali posebno inte-lektualce.

Naj se za trenutek še povrnem k nacionalizmu v zvezi s svojim indijskim kolegom. Vse namreč kaže, da so Kitajci do Indijcev prav tako nestrpni kot do Rusov. To morda more razložiti kitajski napad na Indijo leta 1962. Jaz sem od takrat vedno pričakoval, da bodo Ki-tajci skušali izrabit bengalski nacionalizem v svoje na-mene. V indijski zahodni Bengaliji je bilo do nedavna močno maoistično gibanje, ki se je posluževalo najbolj nasilnih sredstev. Menil sem, da bodo Kitajci skušali raz-netiti bengalski nacionalizem v Vzhodni Bengaliji, ki je bila del Pakistana in kjer je bilo mnogo komunistov. Nato bi podprli ustanovitev samostojne Bengalije iz obeh delov pod svojim pokroviteljstvom.

Storili so ravno obratno. Z vso propagandno močjo so podpirali pakistanske centraliste in prepustili Indiji, da je osvobodila Bangladež. Le zato, da bi bili proti Indijcem in Sovjetom? Tudi Američani so - po mojem mnenju zelo nespretno - podprli centralno pakistansko vlado v Islamabadu.

Reči moram seveda, da vse te nacionalistične pe-ripetije nimajo nobenega stika z marksizmom - leniniz-mom. Seveda nisem nikoli mislil, da je marksizem prava razlaga stvarnosti, toda priznam, da sem pričakoval, da je interesna solidarnost med širilci marksizma - leninizma tako močna, da se ne bodo iz zaletelosti prepirali med seboj. Očitno sem se zelo zmotil. Dr. Ambrož poskusov pomirjenja med Kitajci in Rusi ni nikdar pričakoval. Mene moti, da so se pri Titu poskušali zblížanja s Sovjetsko kljub vsemu vedno znova ponavljali. Morda je res, kar navaja dr. Ambrož, da je Kitajska prevelika, da bi jo bilo mogo-če primerjati Jugoslaviji celo v nacionalistični zavzetosti. Seveda je pa res, da se je spor med Sovjetsko zvezo in Jugoslavijo začel s tem, da je Stalin nagnal Tita, medtem ko kaže, da je isto v kitajskem primeru zaporedje dogod-kov obratno.

Popolnoma se pa strinjam z dr. Ambrožem, ko pravi, da so tri inačice komunizma prav tako nevarne kot ena, včasih morda še bolj, ker uspe druga inačica tam, kjer prva ne more. Seveda ima razbitost tudi svoje slabe strani.

Dr. Ambroža predvsem zanima, kaj se bi iz vrenja v Aziji izcimilo za Ameriko in Evropo. Zdi se mi, da na Nixonovo zblíževanje s Kitajsko gleda s kvalificira-nim pritrditvjem. Očitno se boji, da bodo zahodni diplomati šli predaleč, kakor že tolikokrat. Poudarja, da je treba upoštevati tudi, kaj bo storila Japonska.

Kdor hoče poznati vse te probleme, naj bere dr. Ambroževo knjigo. Zanimiva je tem bolj, ker gleda na sve-tovne dogodke z aspekta Kitajske, kar ni navadno, a potrebno, če si hočemo biti v svesti celotne kompleksnosti svetovnih odnošajev od Kitajske, Sovjetske zveze in Združenih držav do Vzhodne Evrope in Jugoslavije.

PISMA UREDNIKU

'SLOVENCİ, NE BODITE ŠOVINISTI!'

Uredniku Klica Triglava.

Nič nisem navdušen nad vašim uvodnikom 'Sloven-ci, ne bodite šalobarde!' Priznam, da bi bilo boljše in lepše, ako bi Akademski pevski zbor 'Tone Tomšič' sku-paj z Maroltovo skupino nastopal kot Slovenski zbor in ne kot zbor iz Ljubljane. Toda zaradi te malenkosti nas Slovencev še ne bo konec.

Čemur oporekam je to, da pošlje Ljubljana med a-meriške in kanadske Slovence 'Toneta Tomšiča', čigar ime zbuja grenke spomine na prvih 30-40 političnih u-morov, ukazanih od Komunistične partije Slovenije in njenega tajnika Tonea Tomšiča, s čemer se je pričela popolnoma neizžyana državljanska vojna. V pričetku je bilo govora samo o akademskem zboru, potem pa so brez potrebe dodali še 'Tone Tomšič', ko s strani poli-tične emigracije ni bilo prave reakcije. Kaže, da bo zares moralo priti do kakega neljubega incidenta, preden bo Ljubljana prenehala vsiljevati politiko s kulturo.

Smatram pa za pretirani nacionalizem, ako imate pomisleke proti srbskim in hrvaškim plesom in pesmim. Po vašem naj bi Slovenci v ljubljanski Operi poslušali samo še Gorenjskega slavčka in v Drami Mariček se ženi. Prav v tem težkem času hrvaško-srbskega nesporazuma naj bi bila vloga Slovencev posredniška. Slovenska za-vest bi bila v veliki krizi, ako bi se morali nad tem spodtikati. Bral sem kritiko hrvaške DANICE, ki je bila nadvse pohvalna, da je slovenski zbor pel in zaplesal njihov komad. Ne glede na bodočnost Jugoslavije mo-ramo Slovenci gojiti odnose do južnih narodov, ker so nam hočeš nočeš najbližji. Toliko bolje, karkoli lahko napravimo, da se ta čustva bude in ohranjajo. To je znak zrelega in samozavestnega naroda.

PETER URBANČ

/ Gornja zamera bi morala biti naslovljena - v obratni obliki seveda - na hrvaške in srbske sorodnike in ne na urednika tega lista. Slovenci bomo radi pe-li in plesali po njihovo, če se bodo končno tudi oni odločili za nas. Sodelovanja v eno smer ni! Ur./

PRETETO GOSPODARSTVO

Predsedstvo Zveze komunistov Jugoslavije je 5. marca na 39. seji razpravljalo o gospodarstvu. Član izvršnega biroja Kiro Gligorov, ki se šteje za gospodarskega strokovnjaka, je v uvodnem referatu dejal, da je uspešen potek gospodarske stabilizacije postal bistven pogoj za nadaljno politično stabilizacijo. Govoril je o posledicah svetovne denarne krize in opozoril na pomen gospodarskega sodelovanja z deželami v razvoju, ki so tudi neuvrščene. "Če hočemo, da bo naša zunanje-politična usmeritev v celoti uspešna, da se bo gospodarstvo uspešneje razvijalo in da bo postalo bolj stabilno, se moramo otresti miselnosti, ki jo opažamo pri mnogih kadrih, da je uspeh v menjavi s tujino predvsem vezan na konvertibilna, razvita kapitalistična tržišča."

Gligorov je dejal, da je boj za stabilizacijo gospodarstva del širšega programa gospodarske in družbene preobrazbe, ki bo na kongresu ZKJ predstavljena kot program za zmago samoupravne poti. Sedanje "materialno naprezanje" je upravičeno, toda paziti je treba na mero. "Preden se kakorkoli obremeni osebni dohodek, je treba pretehtati vse druge programe, ambicije in želje ter biti pri tem odločen do kraja." Nazadovanje stvarne osebne porabe ne more zagotoviti uspešnega razvoja. Višanje cen, posebno najosnovnejših živil, ni pravi izhod.

Gligorova motijo sedANJI odnosi "v sferi razširjene reprodukcije," se pravi vlaganje kapitala, v delitvi dohodka in presežnega dela med gospodarstvom in drugimi družbenimi dejavnostmi, v nabiranju denarja za sklade in proračune, v bankah in trgovini. Gospodarstvo razpolaga samo z okrog 20% sredstev v bankah. Izposojevati si mora več kot dve tretjini sredstev, potrebnih za tekočo reprodukcijo, polovico od tega kot kratkoročna posojila. Tako si nakopava čedalje večje obveznosti do bank in kakršnekoli težave v banki podirajo proizvodnjo in druge načrte. Zato je treba spremeniti oblike upravljanja v bankah in tudi obstoječe materialne odnose. Okrog 60% emisije Narodne banke gre za kritje primankljaja zveznega proračuna in za investicije, namesto da bi največji del zagotavljal obratna sredstva v gospodarstvu in vplival na konjunkturo. Tudi to je treba spremeniti. Ker imajo banke velik vpliv, jim nobena družbenopolitična skupnost ne more prepustiti odločanja brez svojega vpliva, kar vodi v "povezavo bank in državnih organov, samoupravljanje pa ostaja ob strani." Izhod iz tega je v zoževanju vloge kreditov; preprečiti je treba porajanje državnega kapitala in organizirati banke na osnovi ustavnih dopolnil. Sedanje kredite je treba spremeniti deloma v lastna sredstva delovnih organizacij, deloma pa v dolgoročna posojila, ter zagotoviti združevanje sredstev gospodarstva. Potrebne so torej korenite spremembe, "kar pa ne pomeni namah in vse hkrati," ampak postopoma, da bi izboljšali položaj proizvodnega dela gospodarstva. "Plan in razvojna politika morata v vsem dobiti svoje mesto, spodbuditi sporazumevanje

in dogovarjanje ter koordinacijo gospodarske politike republik in pokrajin." Tako bi sedanje prizadevanje za stabilizacijo gospodarstva povezali s prizadevanjem za trajnejšo stabilizacijo in postopno odpravljanje strukturnih nesorazmerij v gospodarstvu, je končal Kiro Gligorov.

V sklepah, ki jih je sprejelo predsedstvo ZKJ, so navedene naloge. Republike in pokrajine morajo sprejeti dogovore o cenah, o dopustni obremenitvi z dodatnimi davki in drugimi prispevki ter o politiki dohodkov. Revidirati je treba program splošne in investicijske porabe, pretvoriti del kratkoročnih kreditov v dolgoročne in izpopolnjevati davčni sistem. Onemogočiti morajo porajanje državnega kapitala in ga likvidirati v republikah. Neproračunske bilance družbenopolitičnih skupnosti morajo nadzorovati združeni proizvajalci. Pospešiti je treba preobrazbo bank, reeksporterjev, velike notranje in zunanje trgovine, zavarovalnih zavodov, stanovanjskih podjetij in podobnih organizacij v ustanove samoupravno združenih proizvajalcev. Odpraviti je treba nesorazmerja v proizvodnji in investicijah, posebno v energetiki, metalurgiji, bazični kemiji, kmetijski proizvodnji, prometa in naftovodov. V prid stabilizacije se je treba truditi za večjo usmeritev v izvoz in posebno za krepitev gospodarskega sodelovanja z deželami v razvoju. Nadaljnji potek stabilizacije zahteva večjo koordinacijo v dejavnosti in dogovarjanje med republikami in pokrajinami, pravijo sklepi predsedstva ZKJ.

GOSPODARSTVO V SKUPŠČINI

Zbor narodov in gospodarski zbor zvezne skupščine sta 6. marca poslušala govor podpredsednika vlade Jakova Sirotkovića o gospodarski politiki. Sirotković je govoril o štirih skupinah ukrepov: urejanje razmer v "negospodarski" sferi, poravnavanje obveznosti do gospodarstva, omejevanje izgub v gospodarstvu in zavarovanje stalnih obratnih sredstev. Opozoril je na prizadevanja družbenopolitičnih skupnosti, da bi z dodatnim obremenjevanjem podjetij in občanov zbrale denar za poravnavanje svojih obveznosti do gospodarstva. S tem so nasprotovale ukrepom za razbremenjevanje gospodarstva in tlačile življensko raven. Povpraševanje na notranjem trgu januarja je bilo visoko, ker so se povečala skupna denarna sredstva kar za 28%. To je vodilo k inflacijskem pritisku in višjim življenjskim stroškom, kar utegne spodkopati cilje gospodarske politike. Zaradi tega je vlada morala sprejeti začasni sklep o zamrznjenju cen na ravni od 31. decembra, ki bo veljal, dokler ne bodo republike in pokrajine sklenile splošnega družbenega dogovora o cenah.

Sirotković je povedal, da so lani dosegli kakih \$300 milijonov presežka v tekoči plačilni bilanci. Izvoz se je v primerjavi z 1971 povečal za 18%, uvoz pa zmanjšal za 5%, tako da se je primankljaj v blagovni menjavi s tujino zmanjšal za 34% od \$1, 506 milijonov v letu 1971 na \$990 milijonov lani. Sirotković je tudi dejal, da je v domači gospodarski politiki treba sprejeti sklepe za odpravo državnega kapitala, kar se predvsem tiče republik in pokrajin. Glede dolgoročnega razvoja kmetijstva so se te že domala sporazumele. Stališča se še ločijo glede nekaterih cen kmetijskih pridelkov, glede subvencij za

posamezne pridelke in glede denarja za investicije, za spodbujanje izvoza in kreditiranja pridelovanja in zalog, je povedal Sirotković.

Sekretar za finance Janko Smole je poročal v skupščini o ukrepih glede monetarne krize in poudaril, daje bil odločilni razlog za devalvacijo dinarja v prizadevanju, da se ohrani položaj jugoslovanskega izvoza na svetovnem trgu, ki je bil lani ugoden. Tekoče transakcije s tujino so dosegle okrog \$9,3 milijarde, primankljaj v tekoči bilanci \$360 milijonov leta 1971 se je lani sprevergel v \$300 milijonov presežka in devizne rezerve so se lani povečale za okrog \$566 milijonov, tako da so 31. decembra 1972 znašale \$869 milijonov. Ti dosežki bi bili ogroženi, če dinarja ne bi devalvirali, ker je 64% izvoza na konvertibilno področje usmerjeno v države, ki so tudi zmanjšale vrednost svojih valut. Trpel bi tudi izvoz storitev, posebno turizma, ker so najpomembnejši konkurenti ne tem področju devalvirali svoje valute.

Smole je dejal, da je treba podpirati razvoj energetsko - sirovinskega in agroindustrijskega kompleksa, da bi zmanjšali odvisnost jugoslovanskega gospodarstva od izvoza na teh pomembnih področjih. Važno je tudi, da diverzificirajo zunanjo trgovino in posvete posebno pozornost deželam v razvoju. Monetarne negotovosti še ni konec, kar veleva predvidnost in večje prilagajanje gospodarstva, je končal Smole.

SRBSKO ČIŠČENJE

Na seji republiške konference SZDL Srbije 5. marca so odstopili predsednik Predrag Ajtić, podpredsednik Sveta Popović in sekretar Miroslav Prelić. Sekretar Prelić je v začetku, sluteč ali nesluteč, kaj ga čaka, podal poročilo o delu v preteklem letu in o nalogah, ki izvirajo iz Titovega pisma. Razložil je, kako je v Srbiji prišlo do "prodora liberalizma in tehnokratizma". Liberalizem se je v Socialistični zvezi kazal v tem, da ni bilo "dovolj široke demokratične akcije delovnih ljudi," temveč je prihajalo do forumskega dela, verbalizma, omahovanja in neučinkovitosti. Liberalizem je obremenjeval tudi notranje odnose v organizaciji, kar se je kazalo v tem, da so bili tolerantni do tistih, ki niso uresničevali sprejetih obveznosti. Po Titovem pismu in po njegovem oktoberskem govoru v srbskem aktivu so sicer kritično ocenili svoje delo, toda niso bili dovolj odločni in vsestranski ter niso dovolj proučili lastne odgovornosti, je tožaril Prelić.

Predrag Ajtić je sprejel kritiko, izrečeno o delu republiške konference, in kot najbolj odgovoren funkcionar naznanil, da odstopa. Tako je že drugič prešel v nemilost. Po delovanju v političnih organizacijah na Kosovu in v diplomatski službi je bil leta 1963 izključen iz Zveze komunistov, a so ga oktobra 1966 rehabilitirali kot žrtev Rankovičevih spletk in nasilja. Ranković ga je bil obtoževal nacionalizma in podobnih grehov, v resnici pa se mu je Ajtić zameril, ker je branil Albance na Kosovem pred oznovsko samovoljo.

V Londonu je nenadoma v starosti 45 let umrl naš nekdanji sodelavec g. SAŠA JERMAN. Naj počiva v miru!

SRBSKI PLENUM

Centralni komite ZK Srbije je 30. in 31. marca na 49. seji razpravljal o izvrševanju ustavnih dopolnil v bankah, zunanjetrgovinskih organizacijah, veletrgovini in zavarovanju. Največja podjetja te vrste so v Beogradu in jim že dolgo očitajo, da imajo monopolni položaj in si prisvajajo sredstva neposrednih proizvajalcev. Sprejeli so dolge sklepe, kako bodo sredstva razdelili in zagotovili vpliv teh proizvajalcev. Član sekretariata Mirko Popović je razlagal poročilo o preteklem delu komiteja in je povedal, da se je Tito pogovarjal s srbskimi voditelji že 11. aprila in 5. julija lani, kar doslej ni bilo objavljeno. Kriza se je torej že dolgo pripravljala, ker srbski voditelji niso hoteli odstopiti od svojega koncepta "moderne Srbije,"

NADOMESTILO ZA POPOVIĆA

Zvezna skupščina je 6. marca potrdila Dobrivoja Vidića za člana predsedstva SFRJ namesto Koče Popovića, ki je odstopil, ko je Tito lanskega oktobra ugnal srbske voditelje v kozji rog.

BIJEDIĆ NA POTI

Predsednik zvezne vlade Džemal Bijedić je 4. marca odpotoval na dolgo pot v Indijo, Sri Lanko (Cejlon), Malezijo, Singapur, Avstralijo, Novo Zelandijo, Bangladeš in Nepal, na povratku pa se je ustavil tudi v Teheranu. Vrnil se je 30. marca in izjavil, da so v pogovorih "dosegli, kar smo želeli." Pokazalo se je, da so bila gledišča, posebno o vlogi neuvrščenih, "popolnoma enaka ali zelo podobna." Azijske države, ki jih je obiskal, so že dolgo neuvrščene. Razpravljali so o pripravah za letošnji sestanek neuvrščenih na vrhu, ki bo v Alžiru. Povsod so se pogovarjali tudi o medsebojnih gospodarskih stikih, ki zaostajajo.

Najbolj je bil Bijediću všeč obisk v Avstraliji in Novi Zelandiji, kamor so ga povabile laburistične vlade, ki so pred kratkim zmagale na volitvah. Predstavnik zveznega sekretariata za zunanje zadeve Milan Zupanja na tiskovni konferenci 8. marca izjavil, da se Avstralija "vse bolj aktivno vključuje v pozitivne procese v svetu" in da skušajo z njo "razviti obojestransko koristno sodelovanje." K temu "bodo v prihodnje koristno prispevali tudi mnogi jugoslovanski izseljenci v Avstraliji.... Upošteva je obojestranske interese za uspešen razvoj stikov med državama cenimo izjavo avstralskega premiera in drugih odgovornih funkcionarjev o pripravljenosti njihove vlade, da prepreči protijugoslovansko dejavnost in aktivnost terorističnih skupin na avstralskem ozemlju."

Jugoslovanske oblasti so dolgo obtoževale prejšnjo avstralsko vlado, da daje potuho ustaškim organizacijam in so trdile, da se je oborožena skupina, ki so jo potolkli lanskega julija, urila v Avstraliji. Pred Bijedićevim obiskom je nova avstralska vlada odločno ukrepala. Pravosodni minister je s policijo vdrl v urade varnostne službe in zaplenil dokumente o ustaših, ki jih državna varnostna služba baje ni hotela izročiti. Potem je v

parlamentu izjavil, da ima dokaze o teroristični dejavnosti treh hrvaških organizacij. Te so pripravljale atentat na Bijedića in tudi na avstralske ministre. Oblasti preiskujejo zadevo in bodo izgnale morda 20 voditeljev. V Avstraliji se je po vojni naselilo najmanj 120'000 Jugoslovancev.

ČSSR MINISTER

Češkoslovaški zunanji minister Bohuslav Choupek je od 5. do 9. marca obiskal Jugoslavijo. Sprejel ga je Tito in pogovarjala sta se z zunanjim ministrom Milošem Minićem. Ocenili so, da se jugoslovansko - češkoslovaški stiki "ugodno razvijajo, zlasti na gospodarskem področju" in se strinjali, da so možnosti "za nadaljnje poglobljanje sodelovanja" in razvijanje gospodarskih, kulturnih, prosvetnih in znanstvenih stikov. "Obe strani sta poudarili, da stabilnost in trajnost dvostranskih stikov temelji na spoštovanju načel o enakopravnosti, neodvisnosti, suverenosti, nevmešavanju v notranje zadeve in medsebojnem upoštevanju. Menijo, ... da razlike, ki jih je opaziti in se bodo še pokazale kot odraz različnih razmer in poti pri izgradnji socializma in pri različnem mednarodnem položaju obeh držav, ne motijo nadaljnega poglobljanja in razvoja medsebojnega sodelovanja na vseh področjih, zanimivih za obe državi. Jugoslavijo in ČSSR povezujejo zgodovinski in tradicionalni stiki, socialistična osnova družbenega sistema, boj proti imperializmu, kolonializmu, neokolonializmu in vsem oblikam politične, gospodarske in druge prevlade, boj za mir in varnost v Evropi in svetu." Skupno sporočilo tudi pravi, da so pogovori "potekali v ozračju odkritosti, medsebojnega upoštevanja in prijateljstva."

ITALIJANSKI MINISTER

Italijanski zunanji minister Giuseppe Medici se je 19. in 20. marca v Dubrovniku pogovarjal z zunanjim ministrom Milošem Minićem. V skupnem sporočilu je rečeno, da so pogovori potekali "v konstruktivnem ozračju." Ministra sta "med prijateljskim uradnim srečanjem z zadovoljstvom ugotovila, da se jugoslovansko-italijanski stiki ugodno razvijajo... Izmenjala sta mnenja o najvažnejših mednarodnih vprašanjih ter se pogovorila o tistih, ki neposredno zadevajo stike med Jugoslavijo in Italijo... Potrdila sta pripravljenost obeh vlad, da se utrdi politika prijateljstva in dobrega sosedstva." Dognala sta, da je sodelovanje med obmejnim prebivalstvom "zelo koristno." "Strinjala sta se, da je treba etničnim manjšinam, katerim vladi priznavata kar največjo zaščito, zagotovi usrezne pogoje za njihov najširši razvoj na kulturnem, socialnem in gospodarskem področju." Sklenila sta tudi, da se bodo dogovorili o skupni akciji, da bi preprečili zastrupljanje Jadranskega morja.

AVSTRIJSKI MINISTER

Avstrijski minister za kulturo in umetnost Fred Sinowatz, ki ima prednike med gradiščanskimi Hrvati in razume hrvaško, je bil na obisku v Jugoslaviji od 5. do 9. marca in je imel "prijateljske in odkritosrčne pogovore" v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani. Pogovori

so se predvsem nanašali na "znana odprta vprašanja med Avstrijo in Jugoslavijo": manjšinsko šolstvo na Koroškem, znanstveni inštitut, slovenski kulturni dom v Avstriji, vprašanja enakopravnosti maturitetnih spričeval in univerzitetnih diplom, dopolnilnega šolanja otrok zdomcev, prevajanje literature in izmenjavanje umetniških ansamblov. Pogovarjali so se tudi o vrnitvi kulturnih dobrin, odpeljanih v Avstrijo med drugo svetovno vojno in vrnitev arhivov, ki pripada Jugoslaviji po sporazumu iz leta 1923. Sinowatz je v Beogradu dejal, "Moram reči, da dajejo Slovenci in Hrvati na Koroškem in Gradiščanskem avstrijskemu kulturnemu življenju močnejši pečat, kot bi bilo pričakovati, upošteva je njihovo število".

PROTEST GRČIJI

Jugoslovanska vlada je 26. marca poslala Grčiji uraden protest zaradi izjave namestnika ministra Kavalierosa, ki je tri dni preje na kosilu, ki ga je v Atenah priredilo združenje tujih novinarjev, dejal, da sodelovanje med Jugoslavijo in Grčijo zadržujejo "ovire in nekateri provincijski elementi." Te je dopisniku NOVE MAKEDONIJE pojasnil kot formiranje "umetnega naroda," tj. Makedoncev, in jugoslovansko prizadevanje, da bi to vprašanje vpletla v odnose z Grčijo. Grčija namreč ne priznava makedonske manjšine v severni Grčiji. Jugoslovanski protest pravi, da je ta del izjave za jugoslovansko stran "nesprejemljiv in ga kot takega odločno zavrača," kajti tako ravnanje ne prispeva k pozitivnemu razvoju jugoslovansko - grških odnosov.

TITO O KNJIGAH

Tito je 15. marca sprejel delegacijo založnikov in knjigarjev, ki mu je povedala, da že kakih 10 let natiskujejo v Jugoslaviji letno okrog 55 milijonov knjig. Tito jih je poučil, da približno enaka naklada v zadnjem desetletju ne pomeni le stagnacije, temveč tudi nazadovanje, če upoštevamo naraščajoče število prebivalstva. "Moram povedati, da sem bil pogosto nezadovoljen z založniško dejavnostjo," je rekel Tito, ker je "potekala dokaj stihijsko." Načela ZK se morajo pokazati tudi pri založništvu. V šund sodijo "predvsem razne pornografske izdaje in nekatere uvožene brezvredne in škodljive knjige," ne pa vsa lahka literatura. "Kot otrok sem prebiral knjige o Sherloku Holmesu. Name niso slabo vplivale," je povedal Tito. Toda "vse, kar je šund, zlasti pornografijo, je treba popolnoma zavreči. Take izdaje kvarijo ljudi."

"Tiskati moramo predvsem marksistično literaturo in poskrbeti, da jo bodo naši ljudje brali," je poudaril Tito. "Ne gre le za to, da bi voditelji jemali citate iz teh del, kadar so jim potrebni. Vsi moramo poznati to teorijo, preiti mora v srž razumevanja našega družbenega razvoja." Marxova dela so zelo težka in je imel zanje čas v ječi. "Zdaj ga na primer ne bi imel toliko. V današnjem času moramo tiskati tudi popularne izdaje... Potrebujemo množično marksistično literaturo, ker je marksistična izobrazba naših ljudi daleč pod zahtevano stopnjo." Tito se je zavzel, da bi prevajali več literature neuvrščenih in več del iz sovjetske literature.

Odbor zveze ljubljanskih študentov je v začetku marca poslal oster protest na ameriško veleposlaništvo v Beogradu in odpovedal International Camp Councilors Program, po katerem bi v okviru International Student Service odšlo med počitnicami 50 študentov za nadzor-nike v otroške taborne v ZDA, po dveh mesecih taborenja z otroci pa bi dva ali tri tedne potovali po deželi. Kot že tri leta po vrsti, so za ta program izbirali ameriški predstavniki med 80 prijavitelji na intervjujih, ki so se vršili od 3. do 8. januarja v Ljubljani. Pogoj je znanje angleščine in nagnjenost za opravek z otroci. Predstavni-ki so v pogovorih skušali spoznati eno ali drugo. Postavlja-li so vprašanja, kot bi jih utegnili postavljati ameriški otroci v taborih. Dva meseca je bilo vse v redu, potem pa se je enemu od tistih, ki niso bili izbrani, posvetilo, da drugim lahko pokvari počitnice, sebi pa skuje poli-tični kapital.

Predsedstvo zveze študentov Jugoslavije je 15. marca sprejelo sporočilo, v katerem trdi, da so Ameri-čani zastavljali med drugim takale vprašanja: Pri nas v ZDA imamo svobodo, v Jugoslaviji pa je ni. Kakšno živ-ljenje v komunistični državi, v kateri ni svobode? Kako je v državi, kjer vladajo komunisti, kjer ni svobode, kjer imajo enostrankarski sistem? Ali so komunisti že vnaprej imenovani za določene položaje? Vi Jugoslava-ni ste se prodali Rusom, obračate se proti Vzhodu; doka-zite, da to ni res! Na tej podlagi da so Američani iz-brali večinoma take kandidate, "ki so iz religioznih družin." Predsedstvo ZŠJ je označilo takšno ravnanje za "izjemno grobo provokacijo in ravnanje, ki ni v skladu z dobrimi odnosi med ZDA in Jugoslavijo. Iz vsebine posameznih vprašanj... je lepo razvidno, da gre za ten-denčno politično podtikanje in ponovno zatekanje k pro-pagandnim metodam, znanim iz obdobja hladne vojne." Popolnoma podpirajo oster protest pri ameriškem vele-poslaništvu, odpoved programa, razpustitev mednarod-nega odbora, ki je bil neposredno vpleten in "preverja-nje strukture izbranih kandidatov." Pzabili so povedati, da sta bila pri vseh intervjujih prisotna tudi dva domača študenta, ki se jima vprašanja niso zdeli nič posebnega.

Toda zadeve še ni bilo konec. Predstavniki zvez-nega sekretariata za zunanje zadeve Svetislav Vujović je na tiskovni konferenci 22. marca izjavil, da so "v zvezi z anketiranjem študentov... poslali noto ameriške-mu veleposlaništvu v Beogradu in v njej izrazili pričako-vanje, da bo konec take nedopustne prakse... Ameriška stran je v svojem odgovoru poudarila, da se nê želi ni-kakršnih podobnih incidentov, ki bi lahko škodovali so-delovanju, in da bo tudi v prihodnje upoštevala, da se take stvari ne bodo dogajale," Toda uradnemu predstavniku se je razvezal jezik in je dejal, da v "kampanji, → ki jo vodijo nekateri zahodni krogi proti Jugoslaviji, njenemu družbenopolitičnemu sistemu in integriteti - kar pomeni vmešavanje v notranje zadeve naše države in poskus, vplivati na njen razvoj, neodvisen položaj in politiko nevrščenosti - na veliko izkoriščajo vsa sredstva in si ne pomišljajo celo pred povezovanjem z ustaškimi, četniškimi in drugimi ekstremnimi elementi. Nekateri ↑

Kot je bilo pričakovati, je jugoslovanska režimska propagan-da v harmoniji s svojimi moskovskimi, trockističnimi in anar-hističnimi sestrami pozdravila sporazum o Vietnamu kot zmago "osvobodilnih sil" nad imperializmom in njegovimi sajgonski-mi lutkami."

Za časa vietnamske vojske smo v našem časopisu večkrat spregovorili o tem problemu in to na način, ki ni bil ravno všeč nekaterim bolj gorečim antikomunistom. Ni prvič, da se je tkvz. svobodni svet zapletel v vojne podvige proti komunistom in pri tem po vsem videzu nastopil v korist reakcionarnih in skorum-piranih režimov. Tak je bil primer na Kitajskem, pa v domi-nikanski republikli, v Koreji, na Kubi itd. Toda medtem ko ni mogoče zanikati, da obstojajo vplivni krogi na Zahodu, ki pod-pirajo reakcijo, ni mogoče zanikati tudi to, da obstajajo v re-akcionarnih režimih - v Španiji, Portugaliji, Grčiji itd. - mase ljudi, ki nočejo niti reakcije niti komunistov in upajo, da bo na nek način vrag vzel i ene i druge. Tem masam ni do kro-prelitja in se zato na žalost, a neizogibno, postavljajo v ob-rambo reakcionarnih režimov proti komunističnemu tipu revo-lucije, ki pomeni brezobzirno pobijanje, požige in uničevanje. V nekem smislu bi se moglo isto reči o ljudeh pod komunistični-mi režimi, zlasti v tistih deželah, kjer so poskusili zvreči z oblasti komunistično oligarhijo, pa je prišlo do brutalne inter-ventivne sovjetskega imperializma. Vse to je posledica pomanj-kanja demokracije - liberalnih svoboščin, ki so ljudem znikane tako v črnih kot v rjavih, zelenih ali rdečih diktaturah.

Podobno tragedijo imamo tudi v Vietnamu. "Osvobodilne sile" niso samo par bataljonov Vietkonga, ampak tudi vseh 15 severno - vietnamskih divizij, - pol milijona mož, - ki se nahajajo ne le v južnem Vietnamu, ampak tudi v Laosu in Kambodži. Lahko bi torej govorili o severno-vietnamskem odn, hanojskem imperializmu, za katerim stoje vsi ostali komunistični režimi - vključno jugoslovanski. "Sajgonska skupina," kot jo na-zivajo komunisti, pa se sestoji iz nič več in nič manj kot 410.000 vojakov, 39.000 mornarjev in 41.000 letalcev. Potem iz tkvz. regionalnih sil, ki štejejo 280.000 mož, 240.000 članov doma-če straže in 1.400.000 članov tkvz. ljudske samoobrambe. To je torej ta "malenkostna skupina," ki je z vietnamskim spora-zumom sedaj v največji nevarnosti, da bo na lep ali grd način likvidirana - kot je bila likvidirana protikomunistična in demo-kratska opozicija v Jugoslaviji. Menda zaradi onih par reakcio-narjev v Sajgonu, ki med demokrati na Zahodu niso uživali po-sebnega slovesa, in dejstva, da Amerikancem ni uspelo dokazati, da lahko lastnoročno potolčejo vso kombinirano silo svetovnega komunizma. A to je očividno ono, s čemer bo rdeči imperiali-zem računal tudi v bodoče - kje drugje.

Mi bi enako pozdravili sporazum o prenehanju vojne v Viet-namu, ako ne bi bili prepričani, da ga bodo komunisti izigrali. Cilj posvečuje sredstvo. To je in ostane komunistična parola, radijske postaje v ZDA dajejo možnosti takim ljudem, da najbolj grobo napadajo našo državo, kar upravičeno zbuja zaskrbljenost in ogorčenje med našo javnostjo." Sicer pa je Vujović izjavil, da je ameriška vlada v odgovoru na noto o sovražni dejavnosti emi-grantskih ekstremistov obsodila to dejavnost, ki da je nezdružlji-va z ameriškimi nacionalnimi interesi in prijateljskimi stiki med državama, in "izrazila pripravljenost zatreti in preprečiti tero-ristične akcije na ameriškem ozemlju ali zunaj njega."

OBZALUJEMO, da se je izid te številke iz tehničnih razlogov tako občutno zakasnil. Ur.

Potujete v Rim — Itaijo?

Ne pozabite na slovenska hotela!

HOTEL "DANIELA,"

00185 ROMA - Via L. Luzzatti, 31 - Tel. 750.587 - 771.051

HOTEL "BLED,"

00185 ROMA - Via S. Croce in Gerusalemme, 40 - Tel. 777.102

Oba hotela sta med seboj povezana z vrtnim prehodom. Nahajata se v središču mesta, obdana z zelenjem, lastnim vrtom in parkirnim prostorom. Razpolagata s 70 sobami in 130 posteljami. Vse sobe so opremljene s privatno kopalnico in telefonom. Dve tretjini osebja je slovenskega. V restavraciji s 100 sedeži je na voljo italijanska kuhinja. Ako potujete z avtomobilom, preidite z avtoceste na Tiburtino. Od železniške postaje imate do hotelov direktno zvezo z avtobusoma štev. 3 in 9.

Dobrodošli!

VINKO LEVSTIK - lastnik

KLIC TRIGLAVA

Uredništvo in uprava: 76 GRAEME ROAD ENFIELD MIDDX Tel. 01-363 5097

KLIC TRIGLAVA je politično neodvisen list, ki izhaja enkrat na mesec. Izdaja ga *SLOVENSKA PRAVDA*, združenje svobodnih in demokratičnih Slovencev. Njeno mnenje predstavljajo le članki, ki so podpisani od izvršnega odbora. Urejuje Dušan Pleničar.

Enoletna naročnina:

Naročnina za letalsko dostavo je navedena v oklepajih.

Anglija:	1.80	Francija:	20.-	Nemčija:	16.-
Avstralija:	4.00 (7.00)	Italija:	2500.-	Švedska:	20.-
Avstrija:	70.-	Kanada:	5.00 (8.50)	U.S.A.:	5.00 (8.50)

Ostale evropske dežele: 1.5 funt sterlinga v odgovarjajoči valuti.

Južna Amerika: 1.5 funt sterlinga (3 funti) odn. odgovarjajoča valuta.

Poverjeniki:

Avstralija: Pavla Miladinović, 12 Oxford Road, Ingleburn, N.S.W.

Južna Amerika: Simon Rajer, 'Emona', Tucuman 1561 7.p.Dto.49, Buenos Aires

Sev. Amerika: Tine Kremžar, 11047 - 110 St., Edmonton, Alta., Kanada

Evropa: Naročnina plačljiva z mednarodno poštno nakaznico po navodilu uprave.

V Trstu je KT na prodaj v Chiosco Tranvie Opicina na Trgu Oberdan